

diologii

Miesięcznik pedagogiczny

Nr 5 (212)
Maj 2017
Szczecin
ISSN 2300-9691

Okładka: Iwona Sarnicka

EKOUCZEŃ

Edukacja ekologiczna

Zdjęcia: archiwum szkół i przedszkoli

**„Dialogi” Miesięcznik
Pedagogiczny**

e-mail:
dialogi@palac.szczecin.pl

Wydawca:

Pałac Młodzieży –
Pomorskie Centrum
Edukacji

Redagują:

Ewa Karasińska
(redaktor naczelna)
Ryszard Goclan
(redaktor techniczny)

Kolegium redakcyjne:

Paweł Bartnik
Katarzyna Fenczak
*Róża Czerniawska-
Karcz*
Bogdan Matławski
Wiesław Seidler

Zastrzegamy sobie
prawo do skracania,
opracowań,
redagowania
i adiustacji tekstów
oraz zmiany ich
tytułów.

Za treść ogłoszeń
odpowiedzialności
nie ponosimy.

Adres redakcji:

Pałac Młodzieży – PCE
al. Piastów 7
70-327 Szczecin
tel. 91 422 52 61
Konto: **PeKaO S.A.**
II O/Szczecin
75124039271111
001006361605

W numerze:

* **Zielono mi!** 4-8

* **Edukacja ekologiczna
poprzez działanie** 9-10

* **Rozbudzanie
zainteresowań światem
przyrody** 11-13

* **„Poznajemy i chronimy
przyrodę”** 13-15

* **Odpow-
iedzialni
za
środowisko**
..... 15-18

* **„O klimacie
dla dzieci”** 18-20

* **„Z Matką Naturą
na Ty”** 21-22

* **Relaks
z
książką** 23

* **W Pałacu literacko** 24-25
* **Dobry start
przedszkolaka** ⁽³⁾ 26-32

* **Z wiatrem w żaglach** 33-34

**Warsztaty, konferencje, spotkania, projekcje
Sala do wynajęcia**

Pałac Młodzieży oferuje do wynajęcia salę multimedialną na 50 osób. Sala znajduje się w budynku nowej siedziby, przy al. Piastów 7 (centrum Szczecina). Wyposażona jest w nowoczesny sprzęt techniczny, m.in. projektor, rzutnik multimedialny i nagłośnienie w systemie dźwiękowym dolby surround. Można tu zorganizować m.in. warsztaty, konferencje, spotkania, projekcje. Gwarantujemy pomoc techniczną przy obsłudze.

Warunki wynajmu i terminy rezerwacji – w sekretariacie PM-PCE, tel. 91 422 52 61

Zielono mi!

Edukacja ekologiczna powinna utrwalić rozbudzone zainteresowania i postawy dzieci. Jednak najważniejsza ewaluacja odbędzie się dużo później, ponieważ będzie dotyczyć dorosłego już człowieka – jego stosunku do przyrody i innych ludzi.

Jako absolwentka wydziału biologii ogólnej na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Szczecińskiego miałam solidne przygotowanie merytoryczne w tym zakresie. To zmotywowało mnie do wytrwałej i wytężonej pracy.

Tematyka **Światowego Dnia Ziemi** fascynowała mnie od dawna. Dzień Ziemi to największe ekologiczne święto świata, obchodzone od 1970 roku, obecnie w 192 krajach świata. Obchody organizowane są od Singapuru do Rzymu i od Alaski po Australię, a organizatorzy ze wszystkich krajów od wielu lat skupieni są w Earth Day Network, z siedzibą w Waszyngtonie. W Polsce **Dzień Ziemi** obchodzony jest od 1990 roku.

Od lat zastanawiałam się nad tym jak zaznaczyć istnienie i znaczenie przyrody w życiu młodego człowieka. Wtedy to zrodził się pomysł organizacji szkolnych obchodów Światowego Dnia Ziemi, podczas którego promowana miała być przyroda w różnych jej aspektach i odsłonach.

Czas, w którym odbywa się impreza jest ściśle związany z terminem obchodów **Światowego Dnia Ziemi** na całym Świecie, który przypada każdego roku na dzień 22 kwietnia.

Od pierwszej edycji **Dnia Ziemi** w naszej szkole, jednym z punktów programu jest wymyślony przeze mnie konkurs o nazwie „**Przyrodnik na szóstkę**”, w którym biorą udział uczniowie klas 4-6. Konkursy mają różną tematykę, w zależności od hasła Światowych Obchodów Dnia Ziemi.

Nagrodzeni zostają uczniowie, zajmujący trzy pierwsze miejsca na każdym poziomie, dodatkowo zwycięzcy wśród czwarto-, piąto- i szóstoklasistów otrzymują zaprojektowany przeze mnie znaczek "Przyrodnik na szóstkę". W tym roku uczniowie klas 4 i 5 pisali szkolny konkurs wiedzy w którym musieli odpowiedzieć na 50 pytań przyrodniczych o różnym stopniu trudności.

Brali także udział w konkursie plastycznym pt. „**Ratujmy Ziemię**” i konkursie, który polegał na ułożeniu rebusu o tematyce ochrony środowiska.

Natomiast uczniowie klas 6, również pisali konkurs „**Przyrodnik na szóstkę**”, w którym musieli

odpowiedzieć na 100 pytań przyrodniczych o różnym stopniu trudności.

Musieli również wymyślić i napisać hasło zachęcające innych do korzystania z odnawialnych źródeł energii, oszczędzania energii lub wody.

Do tej pory zorganizowałam wiele edycji szkolnych obchodów Dnia Ziemi, z których każda została podsumowana na uroczystym apelu, podczas którego uczniowie odebrali nagrody oraz dyplomy.

W każdej edycji szkolnych obchodów Dnia Ziemi stałym elementem jest konkurs plastyczny i fotograficzny, w którym może wziąć udział każdy uczeń klasy 4-6.

Dla uczniów o zupełnie innych zainteresowaniach zorganizowałam też konkurs na wiersz o tematyce przyrodniczej, podczas którego ujawnili oni swoje przeróżne emocje, jakie budzi w nich piękno przyrody.

Moja rola polegała na koordynacji wszystkich zadań oraz na przygotowaniu testu konkursowego "Przyrodnik na szóstkę" i jego opracowaniu. Ponadto zajmowałam się przygotowaniem projektów dyplomów i odznaczeń oraz zakupem nagród dla uczestników.

Ponad to uczniowie należący do SK LOP i szkolnego koła przyrodniczego posadzili na zielonych skwerach przy naszej szkole 3 drzewka, które otrzymaliśmy od leśniczych z Lasów Państwowych. Przy okazji postawiono tabliczki „**SZANUJ ZIELEŃ**”.

Z okazji Dnia Ziemi wydano numer wiosenny biuletynu informacyjnego „**ZIELONO MI**”, redagowanego przez szkolne koło LOP i koło przyrodnicze. W biuletynie była kolejna niespodzianka dla przyrodników. Należało rozwiązać krzyżówkę i przynieść do nauczyciela przyrody, kupon z napisanym hasłem. Wszystkie kupony z poprawnym hasłem, wzięły udział w losowaniu słodkiej nagrody, podczas apelu podsumowującego szkolne obchody Światowego Dnia Ziemi.

Podstawowym moim celem było podnoszenie jakości pracy własnej i pracy szkoły poprzez popularyzację idei ekologicznych oraz promocję szkoły. Ponadto ważne dla mnie były również inne aspekty, takie jak:

- rozwiązywanie problemów przyrodniczych,
- budzenie zainteresowań poznawczych, przyrodniczych i ekologicznych uczniów,
- nakłanianie do świadomych działań wyrażających się w konkretnym zachowaniu dzieci w różnych sytuacjach, szczególnie w stosunku do istot żywych,
- nauka poprzez formy zabawy.

Od roku 1998 współpracuje z Zarządem Okręgowym Ligi Ochrony Przyrody w Szczecinie. W

ramach współpracy prowadzę szkolne koło Ligi Ochrony Przyrody dla uczniów klas IV-VI.

Działalność koła ma ogromne znaczenie. Uczniowie są wyposażeni w wiedzę i umiejętności z zakresu ochrony środowiska oraz z wielkim zaangażowaniem włączają się w realizację różnorodnych zadań służących poprawie stanu środowiska.

W ramach współpracy na stałe wpisały się następujące działania: apele i gazetki z okazji Świątowych obchodów Dnia Ziemi, porządkowanie terenu wokół szkoły, zbiórka surowców wtórnych i udział w ogólnopolskich konkursach przyrodniczych i ekologicznych.

Ponadto bardzo ważne są dla uczniów zajęcia terenowe i pokazowe szczególnie dla uczniów klas młodszych pt.: „*Przyrodnicze czary mary*”. Należy pamiętać, że nauczanie - uczenie się przyrody powinno odbywać się łącznie tzn. w klasie (szkole) oraz w terenie w bezpośrednim kontakcie z przyrodą. Umożliwia to przede wszystkim realizację założeń teoretycznych w praktycznym działaniu. Pobyt w terenie wpływa na wyrabianie świadomości ekologicznej, która prowadzi do nabywania kultury ekologicznej. Z kulturą ekologiczną łączymy możliwość i umiejętność dostrzegania u uczniów zjawisk przyrodniczych np. fenologicznych, jak wiosenne przyloty ptaków, zakwitanie roślin i inne. W terenie i podczas spotkań z pracownikami Zarządu LOP uczniowie wzbogacają zasób wiadomości o środowisku oraz zdolność pełnej odpowiedzialności za nie.

Od Zarządu Ligi Ochrony Przyrody otrzymujemy materiały i pomoce dydaktyczne w postaci plakatów informacyjnych i propagujących ekologiczne treści, filmów edukacyjnych, które są oglądane i omawiane na zajęciach szkolnego koła LOP.

W ramach współpracy z Zarządem Okręgowym LOP w Szczecinie jest organizatorem „*Warsztatów ekologicznych*”, w których biorą udział nasi uczniowie. Podczas wakacji i ferii zimowych wypoczynek jest połączony z przekazywaniem wiedzy ekologicznej. Podczas wakacji kilkoro naszych uczniów wzięło udział w „*Warsztatach ekologicznych*”. Uczniowie zdobyli dyplomy i zaświadczenia ukończenia warsztatów.

Przeprowadziłam zajęcia pokazowe dla przedшкоłaków „*Doświadczenia przyrodnicze*”.

Każdy pokaz był przeplatany krótkimi komentarzami i dyskusją. Dziesięciu śmiałków wzięło udział w tajemniczej zabawie, która polegała na losowaniu z pojemniczka tzw. „*ŻABKI*” owocu lub warzywa. Dzieci miały zawiązane oczy i za pomocą zmysłu dotyku oraz węchu musiały od-

gadnąć nazwę „tajemniczego przedmiotu”. Wszystkim pięknie się udało i zostali nagrodzeni naklejkami z napisem „*Jestem dzielny (-a)*”.

Następnie poprzez losowanie maluchy zostały podzielone na 4 grupy. Każda grupa miała inny, przedstawiający zwierzątko, znaczek przyklejony na bluzeczkę. Każda grupa miała wyznaczone stanowiska pracy. Przy każdym z nich dzieci miały wykonać inne zadanie. Po wykonaniu zadania dzieci przechodziły do innego stanowiska. Wszystko nadzorowały panie nauczycielki i uczennice z klasy 6.

GRUPA I – Zadanie polegało na sprawdzeniu: Co przyciąga magnez? Należało również porozdzielać przedmioty leżące na stoliku, na te które magnez przyciąga i te, których magnez nie przyciąga.

GRUPA II – Zadanie polegało na ułożeniu puzzli, które przedstawiały różne zwierzątka i odgadnięciu nazw tych zwierząt.

GRUPA III – Zadanie polegało na obejrzeniu różnych preparatów pod mikroskopem (krwi żaby, liścia moczarki, łodygi fasoli, tkanki mięśniowej), zapamiętaniu najciekawszego i narysowaniu go na kartce.

GRUPA IV – Zadanie polegało na ułożeniu figury lub zrobieniu budowli z klocków magnetycznych (każde dziecko indywidualnie).

Po zakończeniu zadań przy stanowiskach, panie podsumowały zajęcia i podziękowały wszystkim za piękną pracę. Na do widzenia, każdy przedшкоłak otrzymał papierowy "medal - kotka" z napisem „*Miłośnik przyrody*”.

Moi uczniowie mają różne możliwości prezentacji swoich zdolności na wielu płaszczyznach. Jednym ze sposobów jest udział w konkursach przedmiotowych i olimpiadach wiedzy, na których m.in. promują szkołę, sprawdzają swoje możliwości, dowiadują się, nad czym trzeba jeszcze popracować oraz osiągają sukcesy lub porażki, co jest również budujące. Ponadto staram się dobierać różnego typu konkursy, aby rozwijać ich zainteresowania.

W ramach poszukiwań wciąż nowych, lepszych rozwiązań w pracy z dziećmi stworzyłam w pracowni przyrodniczej biblioteczkę przyrodniczą, a na zapleczu "Kącik Doświadczalny".

Nauczanie uczenie się przyrody powinno odbywać się łącznie tzn. w klasie (szkole) oraz w terenie w bezpośrednim kontakcie z przyrodą. Umożliwia to przede wszystkim realizację założeń teoretycznych w praktycznym działaniu.

– W czasie zajęć praktycznych w „kąciku doświadczalnym” następuje wielostronna aktywizacja uczniów. Uczniowie przyswajają wiedzę po-

przez odbieranie bodźców wzrokowych, słuchowych i dotykowych, co wpływa iż proces nauczania-uczenia się staje się bardziej efektywny.

Każda lekcja przyrody powinna być trochę przedstawieniem, w którym uczniowie czują się najważniejszymi aktorami. To poczucie ważności mobilizuje ich do pracy i daje niezwykle efekty w postaci ogromnego zainteresowania otaczającym światem i zachodzącymi w nim zjawiskami. Nauczyciele przyrody powinni pamiętać, że nie wolno im tłumić naturalnych odruchów dzieci stosując stare, utarte metody, z którymi są zżyci. Należy stosować na lekcjach przyrody metody, które

- * rozbudzą w uczniach zaciekawienie otaczającym światem,

- * ukształtują u uczniów postawę badawczą, dążącą do poznawania prawidłowości świata przyrody,

- * zachęcą uczniów do stawiania hipotez na temat zjawisk i procesów zachodzących w przyrodzie i do ich weryfikowania,

- * stworzą uczniom możliwości zastosowania wiedzy przyrodniczej w praktyce,

- * zachęcą uczniów do poszanowania przyrody i dorobku kulturowego społeczności,

- * ukształtują umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji.

Nawiązałam również współpracę z pracownikami Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami w Szczecinie. Uczniowie odwiedzili siedzibę TOZ- u i wysłuchali prelekcję oraz obejrżeli multimedialną prezentację na temat ochrony bezpańskich zwierząt.

Dzieci poruszone krzywdą zwierząt postanowiły, że należy im pomóc. W związku z tym wraz ze mną zorganizowały szkolną zbiórkę karmy, koców i misek dla zwierząt.

W ramach współpracy z Towarzystwem Opieki nad Zwierzętami w Szczecinie, wielokrotnie organizowałam i przeprowadzałam zbiórkę darów dla zwierząt pod hasłem „*Paczka dla zwierzaczka*” czyli Mikołajki w TOZ. Dary w postaci karmy dla psów i kotów oraz koce, przekazałam w imieniu naszej szkoły do siedziby TOZ w Szczecinie. Poza tym wraz z uczniami wydałam biuletyn informacyjny pt. "Między nami przyrodnikami". Zebrane ze sprzedaży gazetki pieniądze, przekazałam na leczenie dla najbardziej potrzebujących zwierząt w TOZ-ie. Co roku w kwietniu poprzez ulotki i plakaty informuję rodziców uczniów naszej szkoły, o tym „Jak podarować 1% podatku na pomoc potrzebującym zwierzętom?”.

Monika Półtorak

– nauczyciel przyrody,

szkoła Podstawowa Nr 56 w Szczecinie

Szkolne koło LIGI OCHRONY PRZYRODY

Opiekun SK LOP: Monika Półtorak
Szkoła Podstawowa nr 56 w Szczecinie

- Szkolne Koło Ligi Ochrony Przyrody działa w naszej szkole od 1998 roku.
- Opiekunem koła jest pani Monika Półtorak.
- Mamy wiele osiągnięć, nasze koło wielokrotnie wyróżniane było w konkursie na najlepiej pracujące szkolne koło LOP.

- Braлиśmy udział w wielu konkursach i akcjach związanych z ochroną przyrody i ekologią .

- Obecnie do naszego koła należy wielu uczniów

z klas IV-VI. Każdy uczeń należący do Szkolnego Koła Ligi Ochrony Przyrody posiada legitymację członkowską.

Plan pracy Szkolnego Koła LOP

- Przeprowadzenie naboru nowych członków do SK LOP, wśród uczniów klas IV-VI oraz zbiórka pieniędzy na coroczną składkę LOP.

- Wydanie biuletynu „Zielono mi”, w którym zawarte będą informacje

- akcjach, konkursach i aktualnościach Szkolnego Koła LOP.

- Posadzenie cebulek kwiatów na zielonych skwerach przed szkołą przez klasy pierwsze (wrzesień/październik)

- Przeprowadzenie zbiórki darów dla zwierząt "Paczka dla zwierzaczka" (listopad / grudzień).

- Włączenie się do obchodów Światowego Dnia Ziemi (kwiecień).

- Dbanie o roślinność gabinetu przyrodniczym i szkolnych skwerach (cały rok).

- Przekazywanie uczniom informacji nt. wyjazdów zimowych i letnich organizowanych przez Zarząd Ligi Ochrony Przyrody w Szczecinie (cały rok).

- Udział w konkursach międzyszkolnych i ogólnopolskich o tematyce ochrony przyrody, ekologii i innych (cały rok).

Ciekawe zadania, Doświadczenia

Posadzenie cebulek kwiatów na zielonych skwerach przed szkołą w październiku.

22 KWIEŚNIA 2015 r. ŚWIATOWY DZIEŃ ZIEMI

Spotkanie klasy 4c z Marceliną Gosiewską z Regionalnych Lasów Państwowych.

„Przyrodnicze czary mary” zajęcia pokazowe dla uczniów klas 3, przygotowane przez uczniów klas 6.

Pomoc w zorganizowaniu i przeprowadzeniu międzyszkolnego turnieju matematyczno-przyrodniczego nt. „*Matematyka na fali*”.

- 28 kwietnia 2015 r. odbył się dziesiąty, jubileuszowy turniej matematyczno – przyrodniczy „*Matematyka na fali*”. W tym roku w organizacji turnieju wsparli nas: Akademia Morska, Polsteam Żegluga Szczecińska Sp. z o.o. oraz Centrum handlowe „Fala”.

- W turnieju wzięło udział 11 szkół podstawowych: SP3, SP9, SP14, SP41, SP46, SP48, SP56, SP59, SP61, SP69 oraz Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna.

- Trzysobowe drużyny piątklasistów przez dwie godziny zmagaly się z zadaniami matematycznymi, przyrodniczymi oraz zadaniami zręcznościowymi, np. wiązaniem węzłów żeglarskich. Nad poprawnością wszystkich zadań czuwało jury, któremu przewodniczył przedstawiciel Akademii Morskiej, dr hab. inż. Artur Bejger.

- Zwycięzcą turnieju została drużyna ze Szkoły Podstawowej nr 48 w składzie: **Anna Michalonek, Szymon Czuwał, Franciszek Myck** pod opieką **pani Danuty Staśkowskiej**. Nagrodą główną oprócz upominków dla każdego zawodnika były zajęcia na symulatorze nawigacyjnym w Akademii Morskiej oraz bilety na rejs statkiem po Porcie Szczecin dla członków zwycięskiej drużyny.

- Drużyna naszej szkoły w składzie: **Bartosz Baran, Jakub Koziełło, Marcin Kapuściński** zajęła drugie miejsce i oprócz indywidualnych upominków wygrała rejs statkiem po Porcie Szczecin dla swoich klas.

Laureaci Ogólnopolskiego konkursu „Olimpus” z przyrody – sesja wiosenna.

Człowiek jest częścią przyrody, w związku z tym braliśmy udział w konkursie „Tajemnice ciała człowieka” zorganizowanym przez Gimnazjum Nr 8 w Szczecinie

Zdobyliśmy I miejsce !

Sukces naszej koleżanki w konkursie plastycznym organizowanym przez Wyd. Nowa Era we współpracy z National Geographic „Dinozaury”.

Sprawdziliśmy wyniki na stronie internetowej i ...
GRATULUJEMY naszej koleżance!

Dziękujemy wszystkim uczestnikom za zaangażowanie i trud włożony w przygotowanie prac konkursowych.

Dotarło do nas ponad 800 pięknych plakatów! Wybór był niezwykle trudny.

Jury przyznało 3 nagrody główne, 5 nagród specjalnych i aż 14 wyróżnień.

Oto zwycięzcy:

I miejsce

Małgorzata Oleszkiewicz ze Szczecina

II miejsce

Piotr Pawłowski z Borowca

III miejsce

Szymon Urbaniec z Kuźni Raciborskiej

GRATULUJEMY!

Szkoła Podstawowa Nr 41

Edukacja ekologiczna poprzez działanie

W szkole podstawowej edukacja ekologiczna to obszar, który na stałe został wpisany do programów nauczania na wszystkich poziomach kształcenia i wychowania. **Niejednokrotnie stanowi ona główny temat całego bloku, często jest również realizowana podczas zajęć przyrodniczych w klasach młodszych oraz na lekcjach przyrody w starszych grupach wiekowych. Jednak należy pamiętać, że kształtowanie wśród uczniów postaw proekologicznych jedynie podczas typowych zajęć lekcyjnych nie wzbudzi w nich zainteresowania przedmiotem, a tym samym nie przyniesie oczekiwanych efektów dydaktycznych.** Dlatego należy stosować różnorodne metody i formy wspierania aktywności uczniów, oparte przede wszystkim na działaniu. Rolą nauczyciela jest organizowanie sytuacji, w których uczeń poznaje otaczające go środowisko, prowadzi obserwacje, bada, odkrywa, przeżywa, by w końcu działać na jego korzyść.

Długą drogę w tym zakresie przebyliśmy wraz z uczniami oraz rodzicami ze Szkoły Podstawowej Nr 41 z Oddziałami Integracyjnymi w Szczecinie. Jak w wielu placówkach edukacyjnych stawialiśmy sobie dodatkowe zadania na rzecz ochrony środowiska, które przyniosły wymierne korzyści uczniom, szkole oraz lokalnej społeczności.

Dziś wciąż budujemy naszą ekologiczną tożsamość organizując zajęcia przyrodniczo – ekologiczne w terenie, akcje, wycieczki, imprezy środowiskowe, konkursy, przedstawienia teatralne, uczestnicząc w programach, warsztatach i spotkaniach dotyczących ochrony zasobów przyrody.

Dzięki współpracy z licznymi instytucjami użytku publicznego oraz zaprzyjaźnionymi osobami nasi

uczniowie rozwijają wiedzę i umiejętności podczas warsztatów, wycieczek i spotkań poza szkołą. Często korzystamy z oferty warsztatów ekologicznych Ośrodka Szkoleniowo-Badawczego w Ostoi, WGKiOŚ w Szczecinie, LOP w Szczecinie, Szczecińskiego Centrum Informacji Turystycznej „Smaragdowe-Zdroje”, Edukacyjnej Pracowni Ekologicznej „Na Głębokim”. Interesujące i profesjonalnie przygotowane zajęcia wzbogacają wiedzę uczniów, rozwijają ich umiejętności, zainteresowania i pasję. Wiele dobrych praktyk przenosimy na teren naszej placówki. Jedną z nich jest segregacja odpadów, którą prowadzimy już od dziesięciu lat. Na korytarzach szkolnych oraz w salach lekcyjnych znajdują się kolorowe pojemniki do segregacji. W roku 2015 szkoła została włączona do miejskiego systemu odbioru odpadów i zadeklarowała selektywną zbiórkę. Mamy świadomość, że samo ustawienie koszy nie wykształci u uczniów nawyku segregacji śmieci. Zatem nie tracąc z pola widzenia głównego problemu nasi podopieczni wciąż doskonalą swoje umiejętności w tym zakresie, przygotowując przedstawienia teatralne, spoty reklamowe, ekoloterie, konkursy oraz prowadząc całoroczną zbiórkę surowców wtórnych (makulatury, baterii, telefonów komórkowych, kartridży, nakrętek po butelkach typu PET). Problem odpadów dotyczy wszystkich, dlatego też przypominamy o nim, organizując krajowy konkurs plastyczno – ekologiczny pod patronatem Muzeum Techniki w Szczecinie „Ekozabawka”. Niezwykle oryginalne prace rokrocznie zostają wystawione na pokonkursowej aukcji, a środki pozyskane z ich sprzedaży są przeznaczane na cele charytatywne. Innym działaniem, już nie w formie konkursowej, ale również z myślą o pomocy potrzebującym są warsztaty upcyklingowe, na których uczniowie wykonują nowe przedmioty użytkowe ze starych niepotrzebnych rzeczy. W tym roku dzieci z klasy trzeciej uszyły posłania ze starych swetrów dla psów ze Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Szczecinie. Wykonały również pomysłowe pojemniki z puszek o różnym przeznaczeniu. Kolorowe i

estetycznie wykonane przedmioty wkrótce znajdą nabywców na szkolnym kermaszu ekologicznym.

Nie bez znaczenia jest fakt, że w naszych działaniach współuczestniczą rodzice, których postawa wpływa na wzrost zainteresowania uczniów tematem ochrony środowiska. I tak dzięki aktywnej współpracy udało nam się zagospodarować część terenów zielonych wokół szkoły. Trudne początki całego przedsięwzięcia spadły właśnie na nich. Ojcowie przekopali teren, ogrodzili go nowymi krawężnikami, posadzili pierwsze rośliny. Dziś w naszym ogrodzie rosną tawuły, pięciorniki, trzmielina, miskant chiński, kosmatka, bukszpany, kosówka. Kwitną hortensje, magnolie, budleja Dawida, jaśminy, lawenda, kosaćce, liliowce, rudbekie i inne kwiaty.

W ogrodzie pojawiły się karmniki, które uczniowie wykonali podczas lekcji techniki. W zimowe, mroźne dni dzieci z klas I-III systematycznie sypią do nich ziarna dla ptaków. W ubiegłym roku postanowiliśmy również zaopiekować się owadami, które bytują pośród licznie rosnących tu roślin. Wychowawcy, rodzice i uczniowie z klasy drugiej zorganizowali warsztaty ekologiczne, podczas których dzieci przy wsparciu dorosłych budowały hotele dla owadów. Bardzo szybko pojawili się w nich pierwsi mieszkańcy. Już na początku czerwca ubiegłego roku zaobserwowaliśmy dzikie pszczoły nad kępami lawendy.

Dziś szkolne ogródki traktujemy jak żywe pracownie przyrody. Nauczyciele często organizują w nich zajęcia dydaktyczne. Dzieci obserwują rośliny, rozpoznają gatunki ptaków i owadów. Robią zdjęcia, na podstawie których przygotowują prezentacje multimedialne, gazetki, zielniki. Obecnie większość prac porządkowo – pielęgnacyjnych w ogrodzie wykonują sami uczniowie. Starsi pielęgnują chwasty, przycinają rośliny, podlewają i sadzą nowe gatunki. Młodszy również aktywnie włączają się do pracy, sadząc cebule wiosennych kwiatów, zbierając śmieci i zeschnięte liście.

Otoczenie szkoły zdobną również magnolie, uroczyście sadzone każdego roku przez pierwszoklasistów podczas międzynarodowych obchodów

Dnia Drzewa. Młode drzewka opatrzone są tabliczkami z nazwą gatunku i datą. W różnych porach roku maluchy odwiedzają swoje drzewa, obserwują zmiany w ich wyglądzie.

Ważnym dla nas przedsięwzięciem jest impreza środowiskowa – **Piknik Ekologiczny**, którą cyklicznie organizujemy w ostatnim miesiącu szkolnej nauki. Do udziału w niej zapraszamy przedstawicieli instytucji edukacyjnych zajmujących się ochroną środowiska, a także firmy specjalizujące się w odbiorze odpadów, ich recyklingu czy utylizacji. W tym dniu uczniowie mają okazję uczestniczyć w mini warsztatach ekologicznych lub przyrodniczych. Przy stoiskach edukacyjnych rozwiązują quizy, zagadki, uczestniczą w grach, wykonują

zadania, sprawdzając swoją wiedzę i umiejętności, zdobywając symboliczne nagrody. Nieodłącznym elementem imprezy jest zbiórka przeróżnych odpadów w tym również elektrośmieci. Oddając je, uczestnicy pikniku otrzymują drobne upominki.

Powyższe przykłady stanowią tylko pewien obszar działań w zakresie edukacji ekologicznej społeczności naszej szkoły. Wiedza i umiejętności uczniów niezaprzeczalnie świadczą o wysokiej ich wartości. Niejednokrotnie możemy się o tym przekonać, nie podczas testów, ale na zajęciach odbywających się ośrodkach ekologicznych, gdzie uczniowie prezentują swoje wiadomości i doświadczenia związane z ochroną środowiska. Miernikiem sukcesu są dla nas również rozwijające się w szybkim tempie ogródki, które poza niekwestionowaną wartością edukacyjną mają także walory estetyczne. Stare, wydeptane trawniki ustąpiły miejsca kwitnącym roślinom. Dziś trudno przejść obok nich obojętnie. Dzieci chętnie uczestniczą w pracach pielęgnacyjnych – porządkowych, natomiast rodzice zgłaszają kolejne inicjatywy dotyczące ich modernizacji.

Hanna Kawalerczyk
– nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej,
Szkoła Podstawowa Nr 41 w Szczecinie

Przedszkole Publiczne Nr 3

Rozbudzanie zainteresowań światem przyrody

W naszym przedszkolu są realizowane programy z edukacji przyrodniczej „*Jestem przyjacielem przyrody*” jak również innowacji pedagogicznej pt. „*Przedszkolak mały odkrywca – eksperymenty w przedszkolu*” autorstwa Renaty Wiśniewskiej. Dziecko zdobywa umiejętności poprzez bezpośrednie działanie dlatego też programy wdrażane w naszym przedszkolu opierają się na doświadczeniach i bezpośrednim kontakcie z przyrodą. W poznaniu przyrody towarzyszą dzieciom emocje, przeżycia, rozbudza się w nich ciekawość, a tym samym chęć poznania doświadczenia czegoś nowego. Używają wszystkich zmysłów przy obserwacji stają się bogatsze i odpowiedzialne za swoje zachowanie.

Działania w przedszkolu są ściśle związane kalendarzem, a zwłaszcza z porami roku. Jesienią obserwujemy zmiany w przyrodzie, poszukujemy odpowiedzi na pytania np. „*Dlaczego liście opadają z drzew? Co dzieje się ze zwierzętami w lesie? Jak ludzie się przygotowują do zimy?*”. Zimą jedziemy do lasu dokarmiać zwierzęta i zapoznać się z krajobrazem zimowym. Wiosną uczestniczymy w obserwacji budzenia się przyrody do życia, a latem poznajemy ekosystemy jeziora i lasu w pełnej szałce i rozwoju. Poszukujemy odpowiedzi wykorzystując ilustracje, filmy edukacyjne, wychodzimy na wycieczki do parku, wyjeżdżamy do pobliskiego lasu jak również organizujemy spotkania z ciekawymi ludźmi w przedszkolu i w pracowniach edukacyjnych w naszym mieście i w wojewódz-

twie. Wszystkie zorganizowane działania mają na celu rozbudzić zainteresowania przyrodnicze u dzieci jak również sprawić by poprzez poznanie dzieci pokochały otaczającą nas przyrodę a w konsekwencji wyrobiły w dzieciach pozytywne postawy proekologiczne (kulturę ekologiczną).

W naszym przedszkolu od 2005 r. działa **Przedszkolne Koło LOP**. Każdego roku cała społeczność przedszkolna tzn. 11 grup przystępuje do Stowarzyszenia Pozarządowego Ligi Ochrony Przyrody. Podczas tej uroczystości w obecności zaproszonych gości z Zarządu Okręgu LOP w Szczecinie dzieci składają przyrzeczenie „*Strażnika Przyrody*”. Oprócz przyrzeczenia każda grupa prezentuje krótki przyrodniczy program artystyczny, goście zaproszeni wręczają osobiście każdemu przedszkolakowi legitymacje LOP i wygłaszają krótką pogadankę na temat ochrony przyrody. Jesienią dla całego przedszkola i ich rodziców PK LOP organizujemy konkurs przyrodniczy, każdego roku jest inny temat np. „*Wykonanie karmnika*”, „*Jesienny ludek*”, „*Ludzik z warzyw*”. Podczas całego roku każda z grup organizuje szereg wycieczek do pobliskiego parku, by dzieci poprzez bezpośredni kontakt z przyrodą poznały zmiany w przyrodzie i nauczyły się ją obserwować. Wykorzystując zmysł dotyku poznają różne faktury kory drzew, poprzez węch poznają zapach drzew, krzewów. Poprzez zmysł słuchu nasłuchują różne dźwięki a zwłaszcza ptaków, zmysłem wzroku obserwują zmiany, wyszukują zwierząt wykorzystując lupy np. korze, trawie, ścięcie. W ciągu roku dzieci z niektórych grup naszego przedszkola wyjeżdżają na łono natury np. do lasu przy J. Głębokim tam odbywają się prelekcje zorganizowane w Pracowni Przyrodniczej przy Głębokim np. „*Niezwykły świat nietoperzy*”, „*Poznać owada*”, „*Zwierzęta leśne*”, „*Jeż ten nasz zwierz*”. Po prelekcjach uczestniczymy w zajęciach terenowych. Takie wyjazdy tramwajem odbywają się we wszystkich porach roku. Podczas zajęć w terenie wykorzystujemy lupy, lornetki, pudełeczka lupy, lor-

netki które mamy na wyposażeniu w przedszkolu. Wycieczki odbywają się również do miejsc przyrodniczych oddalonych jak np. w Ośrodku Edukacji Przyrodniczo-Leśnej przy Nadleśnictwie Kliniska, w Ogrodzie Dendrologicznym w Glinnej, w Transgranicznym Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Zalesiu. Podczas tych zajęć dzieci poznają przyrodę poprzez bezpośredni kontakt, osoby prowadzące zajęcia zapoznają dzieci z różnymi ekosystemami. Niektóre grupy w przedszkolu biorą udział w programie „*Zabi Patrol*”, gdzie wiosną w Puszczy Bukowej pomagają przedostać się płazom do zbiornika wodnego. Podczas tego wyjazdu dzieci przezwyciężają strach i obrzydzenie przed płazami zauważają potrzebę niesienia im pomocy. Przedszkolaki z naszego przedszkola wiosną biorą udział w akcji organizowanej przez ZUK „*Magnolie*” jedna z grup wyjeżdża tramwajem na wybrany skwer miasta i sadi magnolie poprzez te działania bierze czynny udział w upiększaniu i zazielenianiu naszego miasta. Segregacji odpadów uczą się na zajęciach w Ekoporcie i podczas **Tygodnia Ziemi** organizowanego w naszym przedszkolu jak również poprzez spotkania z ciekawymi ludźmi z firm oczyszczania naszego miasta.

•ródła energii odnawialnej bardzo trudne zagadnienie, ale okazuje się że przedszkolaki poprzez zajęcia z tego zakresu i wycieczkę do Ośrodka Edukacji Energii Odnawialnej w Ostoi z łatwością przyswajają sobie te pojęcia, rozumieją znaczenie ich dla istnienia naszej planety. Wspoma-

gającymi rozwój dziecka są również zajęcia w Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technicznym „*Dzień owada*” w których nasze przedszkolaki uczestniczą i uczą się przez doświadczanie np. poznają przepiękne okazy motyli, roślin. Podczas zajęć „*Skąd jest mleko*” mają możliwość zapoznania się z technologią dojenia krowy. Sprzęt do pracy w polu robi bardzo duże wrażenie i daje wiele radości chłopcom.

W naszej placówce organizujemy szereg spotkań z przyrodnikami byli u nas leśnicy, którzy opowiadali nam o roślinach i zwierzętach w lesie. Zapraszałyśmy też przedstawicieli Fundacji Trzmieła, gdzie przedszkolaki podczas spotkania dowiedziały się o roli tego owada w zapyłaniu roślin. Odbyły się też spotkania z zakresu tworzenia się wydm na naszym wybrzeżu dzieci miały możliwość ich tworzenia w praktyce. W ramach różnych projektów do przedszkola przybywali prelegenci, którzy przeprowadzali warsztaty na temat: •*ródła Energii Odnawialnej, Obszary Natury 2000, Segregacja odpadów*. Przedszkolacy wraz z nauczycielami uczestniczą w programie „*Eko-przedszkolak*”, a zwłaszcza w imprezach środowiskowych „*Zarybianie Jeziora Głębokiego*”, „*Odjazd Śmieci*”, „*Grzybobranie*” podczas których jest zawsze świetna zabawa połączona z nauką.

Od 12 lat Przedszkolne Koło LOP organizuje wojewódzki konkurs plastyczny, pierwsze 5 lat to był konkurs pt. „*Mamy pomysły na odpady*” następne lata to „*Ekosystem w oczach dziecka*” (las, łąka, morze, jezioro, park, góry, rzeka). Konkurs w województwie cieszy się popularnością np. w tym roku 2017 wzięło udział aż 43 placówki z województwa. Jest to konkurs pod honorowym patronatem Kuratorium Oświaty, Ligi Ochrony Przyrody w Szczecinie. Dzieci wraz z nauczycielami przygotowują prace konkursowe w dowolnej technice, przed wykonaniem pracy muszą najpierw poznać bliżej dany ekosystem. Finał konkursu to bardzo duże przedsięwzięcie podczas której laureaci otrzymują prezenty i dyplomy, a jedna grupa z naszego przedszkola prezentuje dla gości zaproszonych przedstawienie o tematyce ekologicznej.

W naszym przedszkolu nie ma ogródka w którym moglibyśmy uprawiać rośliny, plac zabaw jest bardzo mały, dlatego też każdej wiosny w kąciakach przyrody w sali zabaw pojawiają się w "parapetowe ogródki" w których dzieci sieją, sadzą rośliny (cebula, sa-

łata, rzodkiewka, fasola). Pomoce do doświadczeń i eksperymentów pozyskaliśmy z konkursu grantowego pt. „*Eko odkrywcy*”. Dzięki tym funduszom mamy pomoce dydaktyczne do uprawy roślin i do eksperymentów przyrodniczych. Od wiosny do końca czerwca przedszkolaki podlewają rośliny, usuwają suche i zwiędłe liście, dbają o parapetowy ogródek i zbierają plony. Wyhodowane rośliny jak rzeżucha, szczypior spożywamy podczas śniadania. Bardzo często udaje się mam wyhodować ziemniaki. Dzięki temu doświadczeniu dzieci już wiedzą, że ziemniaki nie rosną w sklepie, ale posadzony ziemniak w ziemi rozmnaża się pod ziemią i z jednego może być bardzo dużo bulw ziemniaczanych.

Bardzo ciekawym przedsięwzięciem PK LOP jest organizacja corocznie w kwietniu „*Tygodnia Ziemi*”. Podczas tego tygodnia dzieci uczestniczą w prezentacjach multimedialnych w czasie których dzieci np. uczą się segregować odpady, poznają ekosystemy, poznają źródła energii odnawialnej. W innym dniu dwie grupy z przedszkola prezentują przyrodniczy program artystyczny dla innych dzieci. Przedszkolaki w tym tygodniu przygotowują plakat w każdym roku jest inny temat np. „*Drzewo*”; „*•ródła energii odnawialnej*”. Jednego dnia w tym ekologicznym tygodniu jest prezentacja piosenki ekologicznej rozśpiewane przedszkolaki poprzez śpiew piosenki podkreślają znaczenie przyrody dla ludzi. Na podsumowanie tego pełnego zabawy tygodnia rodzice z dziećmi w domu przygotowują strój z odpadów następnie przy muzyce każdy prezentuje ciekawe pomysły mody ekologicznej.

Mamy nawiązaną ścisłą współpracę z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego z Pracownią Przyrodniczą na Głębokim, Nadleśnictwem Kliniska, Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Ligą Ochrony Przyrody współpraca polega na wspieraniu nas przedszkola w podjętych przez nas przedsięwzięciach np. konkursach (nagrody), przedstawiciele uczestniczą w uroczystościach przedszkolnych, przedstawiają prelekcje lub przeprowadzają warsztaty z zakresu edukacji przyrodniczej.

To niektóre działania z szeroko pojętej edukacji ekologicznej w naszym przedszkolu. Wprowadzony w tym roku szkolnym program innowacyjny z eksperymentów poszerzył możliwości praktycznego eksperymentowania i doświadczania dzieci z zakresu małej fizyki, chemii, biologii i przyrody. Efekty z tego zakresu już są widoczne w rozwoju naszych wychowanków.

Renata Wiśniewska

- nauczycielka, Przedszkole Publiczne Nr 3 „*Pentliczek*” w Szczecinie

Przedszkole publiczne Nr 9

„Poznajemy i chronimy przyrodę”

„*Tak to z małych przyczyn, skutki są ogromne*” – powiedzenie Tadeusza Żeleńskiego Boya¹ jak żadne inne znajduje odbicie w pewnym projekcie.

Zaczął się banalnie, nic nadzwyczajnego, ot zwykłe zajęcia plastyczne. Dzieci dostały za zadanie narysowanie przyrody. Miały zrobić to tak jak chcą, ująć temat dowolnie i dobrać środki plastyczne takie, jakie same uznają za właściwe. Wszystkie prace były pogodne, kolorowe, pełne kwiatów, zwierzątek i słońca. Nie było żadnej pracy smutnej z zastosowaniem ciemnych kolorów.

Pokazałam zdjęcia zmienionego przez działalność człowieka krajobrazu: dymiące kominy, hałdy miału węglowego, betonowe ulice bez zieleni. Następne zdjęcia przedstawiały fragment lasu, parku w mieście oraz ulice z drzewami, klombami i ławeczkami.

Dzieci stanowczo odrzuciły zdjęcia prezentowane, jako pierwsze. Uznały je za brzydkie, smutne, stwierdziły, że nie chciałyby mieszkać w takim otoczeniu. Nietrudno odgadnąć, że następne zdjęcia wywołały entuzjazm, zostały uznane za bardzo ładne.

To był ten moment, żeby przemienić intuicyjne odczuwanie piękna na działania kierowane rozumem. Zamierzenia te wpisały się w realizowany program „*Moje miasto bez elektrośmieci*” oraz program *projakościowy „Przyrodniczy świat od najmłodszych lat”*.

Pierwszy z nich został objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej, Ministerstwa Środowiska i jest realizowany w naszym przedszkolu od września 2015 r. końca maja 2017 r. Celem programu jest szeroko rozumiana edukacja dzieci w zakresie prawidłowego postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym oraz aktywizo-

wanie rodziców i dzieci do prawidłowej segregacji, co stanowi integralny element działań edukacyjnych. Rodzice przynoszą i składają w wydzielonym miejscu w naszym przedszkolu przedmioty o mniejszych gabarytach: (np. telefon komórkowy, klawiatura, akcesoria komputerowe, radio przenośne, toster, czajnik, suszarka do włosów, magnetowid, zabawki elektryczne), natomiast większe mogą oddać do wydzielonych punktów, których wykaz jest wywieszony przed każdą salą. Za oddane elektrośmieci na koncie przedszkola gromadzone są punkty, które pod koniec akcji wymienimy na nagrody rzeczowe. Po zakończeniu projektu za zgromadzone punkty możemy wybrać nagrody. Rodzice na każdym etapie są informowani o przebiegu akcji i angażują się aktywnie w projekt czego dowodem jest liczba zgromadzonych do tej pory punktów – 2280 punktów. Oprócz aktywnego zbierania elektrośmieci nauczyciele wszystkich grup, realizują scenariusze zajęć opracowane z uwzględnieniem wiadomości dotyczące segregacji śmieci i ochrony środowiska. Przeprowadzane są zajęcia poglądowe i wykonywanie praktycznych działań. Dzieci same segregują śmieci, decydują do jakiego pojemnika mogą je wrzucić. Wiedzą, które śmieci można dalej przetworzyć, a które nie wolno wyrzucać do żadnego śmietnika oraz rozkręcać, rozbierać na części (np. elektrośmieci).

Drugim projektem jest program pro jakościowy realizowany w ramach miejskiego programu pracy z wychowankiem przedszkola ogrody wyobraźni: ogród mądrej sowy. Adresatem mojego programu są dzieci 4 letnie, uczęszczające do dwóch grup: Tęczowe Rybki i Biedronki. Programem zostało objętych 17 osób. Realizowany jest od września 2016 r. do maja 2017 r. Celem ogólnym programu jest: rozbudzanie potrzeby kontaktu z przyrodą, kształtowanie wyobrażeń i pojęć przyrodniczych na podstawie obserwacji i doświadczeń oraz ukazywanie zależności stanu środowiska od działalności człowieka, zapoznanie z podstawowymi zależnościami między środowiskiem i człowiekiem oraz kształtowanie poczucia współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego, uczenia wnioskowania, myślenia, przewidywania skutków działalności człowieka. W realizacji programu wykorzystuję metodę samodzielnych

doświadczeń, metodę kierowania własną działalnością dziecka oraz metodę zadań stawianych dziecku. Z metod oglądowych- obserwacje, pokaz oraz udostępnianie zdjęć, filmów, prezentacji multimedialnych. Metody słowne to rozmowy, opowiadania, zagadki, objaśnienia i instrukcje. Metody aktywizujące: burza mózgów, metoda projektów, gry dydaktyczne. Dzieci aktywnie uczestniczą w zajęciach. Oprócz nabywania nowych wiadomości, samodzielnie wykonują doświadczenia np. z wodą, powietrzem, glebą wykonują sałatki z owoców krajowych i egzotycznych, rozpoznają smaki różnych gatunków miodu, orzechów i nasion jadalnych. Dzieci najbardziej zaangażowane są w sytuacjach, kiedy samodzielnie przeprowadzają doświadczenia i wyciągają wnioski na podstawie osiągniętego wyniku. Zakończone sukcesem działania, wzmacniają ich poczucie wartości, a także zachęcają do dalszych poszukiwań.

Projekt przyrodniczy jest skuteczny wtedy, gdy daje dziecku szansę na ciekawe poznawanie przyrody, umożliwia działanie oraz inicjuje zainteresowania przyrodnicze.

¹ Boy „Słówka” – Mistrzowi Styce.

Kornelia Bałabuch
Przedszkole Publiczne Nr 9
w Szczecinie

Szkole Podstawowej Nr 29

Odpowiedzialni za środowisko

O tym, że należy dbać o nasze środowisko, przyrodę mówi się coraz więcej. Wzrasta także społeczna świadomość i odpowiedzialność człowieka za to, co nas otacza. Powstają coraz to nowe kampanie mające na celu kreowanie działań proekologicznych. Dobrze wiemy, że należy oszczędzać wodę, energię elektryczną, segregować śmieci czy dbać o przyrodę. Dlatego też rola nauczyciela jest tak ważna w procesie wdrażania jednostkę w najpierw uświadamianie, wyuczenie a następnie stosowanie pewnych działań przeradzających się z czasem w nawyki mające na celu wspomaganie i ochronę naszej jedynej Matki Natury. Nawyki te należy zaszczać już od najmłodszych lat dziecka, gdyż wiedzę i działania proekologiczne trzeba wyuczyć i wyrobić w dziecku. Nie przychodzą one samoistnie. Jest to element wyczerpania i pobudzenia empatii na dobrodziejstwa przyrody, musi ono wiedzieć jaki jest cel działań proekologicznych, ku czemu mają one służyć i jakie efekty przynosić. To, że owa wiedza powinna pojawić się w życiu dziecka jak najwcześniej możemy już wyłonić z Podstawy Programowej Wychowania Przedszkolnego, która mówi o uwrażliwianiu na świat przyrody. Często się tak zdarza, że dziecko po raz pierwszy z działaniami i wiedzą mającą na celu ochronę naszego środowiska i wspomaganie przyrody styka się właśnie w przedszkolu, gdzie organizowane są różne zajęcia, warsztaty, pogadanki czy spotkania plenerowe. Wzbogacenie wiedzy dziecka jest także istotne, gdy ma ono konkretne przykłady wzorów zachowań proekologicznych z najbliższego otoczenia, zwłaszcza domu rodzinnego, gdzie rodzice zwracają uwagę, aby śmieci wrzucać do odpowiednich pojemników na odpady, gaszą światło po wyjściu z pomieszczenia, zakręcają wodę podczas mycia zębów czy nie wyrzucają papierków na chodnik. **Dziecko jest doskonałym obserwatorem otaczającego je świata i choćby na pozór mało istotne nawyki szybko wychwyci, zauważy i będzie postępowało, tak jak dostrzegło to u osób znaczących ze swojego otoczenia.** Dlatego, tak ważne jest, aby uczyć dzieci poprzez dawanie im dobrego przykładu ze strony osób dorosłych. Wówczas, jaki by miało sens, mówić dziecku „nie wolno śmiecić”, a parę

minut później wyrzucić niepotrzebny papierek z kieszeni na chodnik.

Segregacja śmieci

Jednym z wielu różnorodnych działań, aby zaszczyć w dzieciach nawyki proekologiczne realizowane w naszym przedszkolu było poszerzenie wiedzy dzieci o konieczności segregowania odpadów. Pierwszym elementem i najbardziej istotnym była rozmowa dlaczego nie wolno śmiecić, jakie mogą być skutki dla środowiska, gdy je zanieczyszczamy i oczywiście czy wiemy już, jak segregować śmieci. W tym celu poszliśmy na wycieczkę do jednego ze szczecińskich ekoportów, gdzie wnikliwie dowiedzieliśmy się, jak długo potrafią rozkładać się śmieci. Szczególnie zwróciliśmy uwagę na niebezpieczne i długo rozkładające się torby foliowe i butelki plastikowe, które są w obecnych czasach powszechnie stosowane i, niestety, używane często tylko na chwilę, w drodze ze sklepu do naszych domów, a następnie wyrzucane. Cenną wiedzą okazały się dla nas informacje o „recyklingu”, czyli przetwarzaniu i odzyskiwaniu niektórych materiałów i produkowaniu z nich nowych. Jednak największe zainteresowanie wśród dzieci wzbudziły wielkie konte-

Wycieczka do ekoportu przy ul. Leszczykowej w Szczecinie.

nery znajdujące się na terenie ekoportu. Teraz już wiemy, że gdy zepsuje się w domu lodówka, pralka czy monitor od komputera należy takie przedmioty przywieźć do ekoportu i oddać je do jednego z tych dużych kontenerów, gdyż nie są to rzeczy, które wyrzucamy do naszych osiedlowych czy przydomowych śmietników.

Dlatego też w naszym przedszkolu dbając o ochronę środowiska i wdrażając dzieci do stosowania nawyków proekologicznych regularnie organizujemy zbiórki żarówek czy baterii, aby świadomość dzieci wzrosła, że są to przedmioty wymagające specjalnej segregacji i utylizacji.

Segregacja odpadów dużych.

Sprzątanie naszego miasta

Gdy po wycieczce do ekoportu nabyliśmy ważną dla nas wiedzę na temat segregacji śmieci przyszedł czas na działania praktyczne. I tak przedszkolaki z Przedszkola Publicznego nr 29 wzięły udział w organizowanej przez Miasto Szczecin akcji ekologicznej „*Misja dzieci – Szczecin bez śmieci*”, którego założeniem było posprzątanie wyznaczonego terenu. W naszym przypadku był to obszar znajdujący się w bliskim sąsiedztwie przedszkola. Przed rozpoczęciem naszej misji zwróciliśmy szczególną uwagę na bezpieczeństwo oraz higienę. Z dużą ostrożnością podeszliśmy do odpadów, które mogą nam zrobić krzywdę lub nas zranić, jak w przypadku potłuczonego szkła czy ostrych krawędzi różnego rodzaju odpadów. Oczywiście pamiętaliśmy także o kamizelkach odbłaskowych, które dały nam pewność, że jesteśmy widoczni oraz o ochronnych rękawiczkach podczas stykania się z różnego typu odpadami. Odpady, które znajdowaliśmy w pobliskim parku były skrupulatnie segregowane. Podczas naszej ciężkiej pracy byli z nami osoby z Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, którzy wyczerpująco odpowiadali na nasze pytania i dzielili się z nami swoją wiedzą w zakresie działań proekologicznych. Po zakończeniu naszej misji, gdy w okolicy nie było już ani jednego papierka czy plastikowej butelki przyszedł czas rozważań i wyciągania wniosków. Dzieci same zwróciły uwagę, że to bardzo nie ładnie wyrzucać śmieci na trawnik czy chodnik, jest to nie kulturalne i świadczy o naszym podejściu i traktowaniu środowiska, a także same stwierdziły, że nie chciałyby przebywać, odpoczywać czy spacerować w otoczeniu, które jest zaśmiecone. Naturalnym wnioskiem z naszych działań były zapewnienia przedszkolaków, że same nie będą

już śmieciły, a nawet gdy zobaczą na ziemi jakiś paperek, to go podniosą i wyrzucą do śmietnika. Była to dla wszystkich cenna nauka, że o nasze otoczenie, przyrodę trzeba dbać i ją szanować.

Utrwalenie zasad segregacji śmieci.

Sprzątanie śmieci w pobliżu przedszkola.

Wszystkie odpady trafiły do specjalnego worka.

Zazieleniamy Szczecin

Przedшкоlaci wzięły także udział w społecznej akcji na rzecz zazieleniania miasta zwanej „*Krokusową Rewolucją*”, której celem było przeniesienie kwiatowych kobierców z reprezentacyjnej części miasta – czyli Jasnych Błoni, do róż-

norodnych obszarów Szczecina, tak aby nasze piękne miasto wczesną wiosną zakwitło w kolorach krokusowych kwiatów. Cebulki były sadzone praktycznie wszędzie, dlatego też pierwszą myślą naszych przedszkolaków była chęć posadzenia takich cebulek w naszym przy przedszkolnym ogródku, wśród innych kwiatów i krzewów. I tak dzięki wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej otrzymaliśmy cebulki krokusów, które obsadzaliśmy na naszym przedszkolnym ogródku. Przy okazji dowiedzieliśmy się dużo różnych ciekawostek o tych pięknych, zakwitających wiosną kwiatkach oraz ich różnorodnej i bogatej w odcienie kolorystyce. Nasz trawnik za parę miesięcy zmieni się w prawdziwe krokusowe pola, które będziemy mogli podziwiać przez długi, długi czas. Gdy nastął ten długo wyczekiwany moment zarówno przedszkolaki, rodzice jak i przechodnie nie mogli oderwać oczu od naszych ślicznych żółto-fioletowych krokusów. W blasku słońca w bujnej zielonej trawie wyglądały zjawiskowo. Nie dość, że były symptomem wyczekiwanej przez wszystkich zbliżającej się wiosny, to do tego napawały nas dumą, że ten dywan z kwiatów powstał dzięki nam. Przedшкоlaci były zachwycone i bardzo dumne, zadeklarowały się, że będą doglądać, pielęgnować i dbać o nasz krokusowy kącik.

Jesteśmy przygotowani do sadzenia cebulek.

Trzeba być bardzo ostrożnym, aby nie uszkodzić cebulki.

Dzień Ziemi

Przybliżając dzieciom tematykę ekologii i poszanowania dla naszego środowiska i naszej planety, co roku obchodzimy w naszym przedszkolu *Światowy Dzień Ziemi*. Jest to czas kiedy wspólnie zastanawiamy się, w jaki sposób, i co jeszcze możemy zrobić, aby chronić oraz wspomagać środowisko naturalne, bo chcemy, aby nasza planeta była czysta i zielona. Jako "mali ekolodzy" i przyjaciele przyrody składamy przyrzeczenia, że będziemy strażnikami natury, będziemy ją chronić, oszczędzać wodę, dbać o zieleni i kwiaty, drzewa szanować i oczywiście prądu nie marnować. Oprócz wspólnej zabawy, przy której wiele się uczymy, odbywają się także konkursy i quizy sprawdzające naszą wiedzę z zakresu działań ekologicznych. Wspólnie wykonujemy plakaty o tematyce „nasza ziemia”, które potem zajmują honorowe miejsca w naszym przedszkolu i przypominają nie tylko dzieciom, ale także dorosłym, że nasze środowisko, przyroda jest jedyna i niepowtarzalna, delikatna i krucha, a jej kondycja i stan zależy od działalności człowieka.

Plakat „Nasza Ziemia”.

Przedszkole jest miejscem, gdzie dzieci już od najmłodszych lat nabywają podstawową wiedzę z ekologii oraz o głównych nawykach proekologicznych. Nauczyciele uwrażliwiają dzieci na to, aby miały świadomość, że z przyrodą należy żyć w harmonii, to ona daje nam swoje dobrodziejstwa, dzieli się z człowiekiem tym co, ma najcenniejszego. Przyroda bez człowieka sobie poradzi, natomiast człowiek bez niej już nie. W czasach tak szybkiego rozwoju technologicznego i cywilizacyjnego, trochę o tym zapominamy. Tu pojawia się ważna rola nauczycieli i placówek przedszkolno-szkolno-wychowawczych, aby naszym małym pociechom jak najwcześniej przybliżyć zasady właściwego postępowania. Bo dobra, wartościowa edukacja naszych dzieci to przyszłość naszej planety.

mgr Anna Trześniewska

– nauczyciel w Przedszkolu Publicznym Nr 29 w Szczecinie „Mali Odkrywcy”

Przedszkole Publiczne Nr 46

„O klimacie dla dzieci”

„Przyroda nie zna nagrody ni kary, zna tylko konsekwencje”.

Robert Ingersoll

Każdy człowiek, także dziecko może wpływać na środowisko. Otaczająca nas przyroda jest bezcennym skarbem, a szacunku do niej powinniśmy uczyć już od najmłodszych lat. Dzieci w wieku przedszkolnym uczą się szybciej i łatwiej, dlatego można wyrobić w nich właściwe postawy proekologiczne.

W celu uświadomienia dzieciom negatywnych skutków wpływu człowieka na środowisko, nawiązałyśmy współpracę z Fundacją Zrównoważonego Rozwoju i wzięłyśmy udział w **Ogólnopolskim Projekcie Edukacyjny czyli ABC klimatu**. Głównym celem przeprowadzonych warsztatów było zrozumienie zależności między działaniami ludzi, a ich skutkami dla środowiska. Istotnym aspektem zajęć była też możliwość eksperymentalnego badania przez dzieci niektórych fizycznych właściwości ich naturalnego otoczenia, pozwalającego na lepsze zrozumienie środowiska, a także inicjujące w naszych podopiecznych zdolność do logicznego wyjaśniania obserwowanych zjawisk w przyrodzie. W warsztatach wzięły udział dzieci z dwóch grup wiekowych czyli 4 i 5 latki. Scenariusze zajęć napisałyśmy według własnego pomysłu oraz skorzystałyśmy z materiałów, filmów, które otrzymałyśmy od Fundacji Zrównoważonego Rozwoju.

Zajęcia w obu grupach wiekowych obejmowały podobną tematykę, dostosowaną w zakresie metodycznym do możliwości poznawczych i poziomu rozwojowego dzieci, dotyczącą zja-

wisk pogodowych, znaczenia i cech wody, powietrza, drzew, oraz konieczności zagospodarowania odpadów.

Dzieci bardzo chętnie uczestniczyły w zajęciach, podejmowały czynności proponowane przez nauczycieli i wykonywały eksperymenty. Podczas warsztatów dużą rolę odegrał przekaz multimedialny, dzięki któremu dzieciom było łatwiej zrozumieć omawiane tematy. W trakcie zajęć staraliśmy się przedszkolakom uświadomić wpływ człowieka na klimat. Wyjaśnialiśmy i utrwalaliśmy poprzez zabawę motta, którymi kończyły się filmy. Treści przedstawialiśmy w sposób jasny i czytelny dla małego odbiorcy. Podsumowaniem warsztatów był quiz, za udział w którym dzieci otrzymały dyplomy.

Kształtowanie postaw i nawyków proekologicznych, wcale nie jest proste, zwłaszcza jeśli zależy nam na czymś więcej niż „puste gesty”. Nasza postawa i dobry przykład rozbudzą wśród dzieci wrażliwości na piękno przyrody. W naszym przedszkolu dzieci z pomocą nauczyciela tworzą „Zielone kąciki”, w których sadzą cebulę, fasolę, siewią różne nasiona. Uśmiech na twarzy dziecka, kiedy zobaczy kiełki swojej pracy jest bezcenny. Realizując podstawę programową wychowania przedszkolnego często organizujemy zajęcia w plenerze poprzez wycieczki, wyjścia i spacer, dzięki którym dzieci mają możliwość bezpośredniego kontaktu z przyrodą. We współpracy z Towarzystwem Opieki nad Zwierzętami bierzemy udział w „Maratonie Makulaturowym”. Zbieramy gazety, papier, opakowania kartonowe, które zamieniane są na leki dla zwierząt ze schroniska. Dzięki naszym działaniom dzieci wiedzą, co to jest recykling. Efektem właściwego edukowania dzieci będą owoce w postaci ludzi świadomych zagrożeń i aktywnie dbających o życie na czystej Ziemi. Ekologia dla dziecka będzie czymś naturalnym i oczywistym. Będzie stylem życia i świadom

nie podejmowanych decyzji wynikających z szacunku dla przyrody.

SCENARIUSZ ZAJĘCIA W GRUPIE DZIECI 4 -letnich

opracowała *mgr Anita Michałowska*
Przedszkole Publiczne Nr 46 w Szczecinie

Temat dnia: Od drzewa do papieru.

Cele ogólne:

- poznanie cyklu rozwojowego drzew;
- kształtowanie postaw proekologicznych;
- budzenie zainteresowania otaczającym światem na przykładzie drzew;
- zapoznanie ze sposobami obliczania wieku drzewa;
- zapoznanie z podstawowymi etapami produkcji papieru.

Cele szczegółowe (dziecko):

- wie, jakie są etapy rozwojowe drzewa;
- wie jak bardzo ważne są drzewa w życiu człowieka;
- wie, jak oblicza się wiek drzewa;
- wie z jakich surowców produkuje się papier;
- rozumie procesy technologiczne związane z produkcją papieru;

Metody:

- a. czynne
- b. oglądowe
- c. słowne

Metody nowatorskie: Weroniki Sherborn, burza mózgów J. Osborna

Formy: indywidualna, zespołowa, grupowa.

Pomoce:

- płyta z filmem pt. „Kaktus i Mały” – odcinek 13 pt. „Dlaczego papier z piwnicy można na drzewo przeliczyć?”
- historyjka obrazkowa pt. „Jak rośnie drzewo?”

- ilustracje przedstawiające powstawanie papieru;
- tamburyno;
- miara krawiecka;
- ilustracje przedstawiające słoje drzewa;
- papierowe torebki, pudełka, pojemniki, kosz na śmieci, zegar;
- klej;
- kartki;
- karta pracy.

PRZEBIEG ZAJĘCIA:

1. Powitanie według propozycji dzieci.

2. Oglądanie filmu pt. „Dlaczego papier z piwnicy można na drzewo przeliczyć?”

3. Rozmowa kierowana nawiązująca do obejrzanego filmu.

- O czym był ten film?
- Co to jest makulatura?
- Dlaczego zbieramy makulaturę? – przypomnienie pojęcia recykling
- Gdzie można oddać makulaturę? – przypomnienie o zbieraniu makulatury w przedszkolu w ramach akcji pt. „Maraton makulaturowy”
- Z czego powstaje papier?

4. Rozwiązanie zagadki.

„Ma koronę, choć królem nie jest
Pięknie szumi, gdy wiatr wieje.
Wiosną pokrywa się listkami
W lecie chłodzi cię przyjemnie
Zimą stoi nagie, ale nadal piękne”. (drzewo)

5. Historyjka obrazkowa pt. „Jak rośnie drzewo”.

Dzieci wspólnie z nauczycielem układają etapy rozwoju drzewa. Nauczyciel wyjaśnia, jak oblicza się wiek drzewa (żywego mierzy obwód) ściętego (liczy się słoje – każdy słoje jeden rok). Pokazanie obrazka przedstawiającego słoje i uświadomienie dzieciom jak długo rośnie drzewo. Następnie nauczyciel proponuje dzieciom samodzielne obliczenie wieku drzewa. Dzieci dzielą się na zespoły i rozdaje ilustracje przedstawiające słoje.

6. Zabawa „Piłowanie drzewa” wg metody Weroniki Sherborne.

Dzieci poruszają się przy akompaniamencie tamburyna. Gdy nauczyciel przestaje grać dobierają się parami, stają naprzeciwko siebie, podają sobie skrzyżowane ręce i wykonują nimi rytmiczne ruchy naśladujące piłowanie drzewa. Zabawę powtarzamy kilka razy, ale raz dzieci piłują drzewa na stojąco, raz kłęcząc, a raz w przysiadzie skrzyżnym.

7. Praca z obrazkiem pt. „Jak powstaje papier?”

A. W lesie drwale ścinają drzewa.

B. Pnie przewożone do tartaków, gdzie cięte są na deski.

C. Deski przewożone są do fabryki papieru, gdzie szatkuje się je na drobne kawałki.

D. W kotłach wióry są gotowane i mieszane. Powstaje z nich papka. Na olbrzymich sitach odsącza się ją z wody.

E. Na koniec walce prasują cienką wstęgę i wysuszają ją. Tak powstały papier zwijany jest w olbrzymie bele.

8. Eksperyment pt. „Drzewa rosną długo, ale giną szybko”.

Nauczyciel przynosi różne papierowe torebki, pudełka i pojemniki na ich zawartość, zegar, kosz na odpady papierowe. Prosi dzieci, aby obserwowały małą wskazówkę i kontrolowały czasu, a sama przesypuje np. cukier, ryż, herbatę. Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, że mało czasu potrzeba na wyrzucenie papieru, ale drzewo musi rosnąć bardzo długo, żeby można było je wykorzystać do produkcji papieru. Na oczach dzieci nauczyciel coś rysuje, potem przygląda się temu, kręci głową i wyrzuć do śmieci. Ponownie coś rysuje i znów wyraża swoją dezaprobatę. Tłumaczy, że chciał narysować słoneczko, ale nie jest zadowolony i udaje, że chce podrzeć kartkę, ale ogląda ją z drugiej strony i sprawdza, że ma ona jeszcze drugą czystą stronę i można ją wykorzystać.

9. Burza mózgów wg J. Osborna pt. „Jak możemy oszczędzać papier w przedszkolu”.

- Dzieci podają swoje propozycje.
- wykorzystywać kartki do rysowania,
- wykorzystywać skrawki papieru do prac plastycznych,
- używać mniej papieru w toalecie,
- wykorzystywać gazety do wielu zabaw,
- szanować książki,

10. Karat pracy pt. „Jak rośnie drzewo.”

Anita Michałowska

Magdalena Dąbkowska

– nauczycielki Przedszkola Publicznego Nr 46

w Szczecinie

Przedszkole Publiczne Nr 62 „Z Matką Naturą na Ty”

Edukacja przyrodnicza jest częścią wychowania przedszkolnego. Jej celem jest zbliżenie dziecka do przyrody, ukształtowanie właściwego, opiekuńczego stosunku do roślin i zwierząt, doprowadzenie do zrozumienia stanowiska i roli człowieka w przyrodzie. Obserwując zachowania dzieci podczas zajęć o tematyce przyrodniczej, ich zaangażowanie w problemy ochrony środowiska naturalnego w Przedszkolu Publicznym nr 62 w Szczecinie, został wdrożony do realizacji program przyrodniczy „Z Matką Naturą na TY”. Głównym celem tego programu było kształtowanie postawy proekologicznej i zachęcanie do pogłębiania wiedzy o otaczającym świecie przyrody.

Dziecko jest nieustrudzonym badaczem przyrody, dlatego stosunkowo łatwo jest podtrzymać w nim zainteresowanie otaczającym światem. Zabawy na świeżym powietrzu to czas obserwacji zmian zachodzących w przyrodzie. Wykonujemy wówczas doświadczenia związane z powietrzem, poznajemy znaczenie wiatru w życiu człowieka, a także źródła zanieczyszczeń powietrza. Wspólnie wykonujemy wiatromierze i deszczomierze, a dzieci mają możliwość montowania ich na domowych balkonach.

Co roku, dzieci z naszego przedszkola biorą udział w akcji „Sprzątanie Świata” oraz „Misja dzieci – Szczecin bez śmieci?”. Staramy się, aby teren wokół naszego przedszkola był czysty i abyśmy mogli być z niego dumni. Jesień to również czas wzbogacania naszego ogrodu nowymi sadzonkami. Zasadziliśmy już krokusy, różaneczniki, magnolie, a w obecnym roku, każde dziecko miało możliwość zasadzenia swojej tui z rodzicem.

W ramach programu, jesienią zapoznujemy dzieci z różnymi sposobami przechowywania i przyrządzania warzyw i owoców. Przygotowujemy

wówczas owocowe kompoty na zimę oraz kiszne ogórki. Stałym punktem kontaktu z przyrodą jest udział w wycieczce do Zachodniopomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach. Tam uczymy się rozpoznawać drzewa, ich owoce oraz określamy ich wiek. Właśnie umiejętność określania wieku drzew zaowocowała nowym świętem w naszym przedszkolu. Od dwóch lat obchodzimy „Święto Drzewa”. W tym roku naszym solenizantem został Kasztanowiec.

Dzięki obserwacji i doświadczaniu różnorodnych zjawisk, kształci się uwaga dziecka, jego spostrzegawczość, pamięć wzrokowa, sprawność myślenia i mowy. Środowisko przyrodnicze, prezentujące ogromne bogactwo przedmiotów, zjawisk, kształtów i barw, umożliwia dzieciom poszerzenie wiedzy min. o roli śniegu w życiu człowieka. Dzieci podczas zajęć poznają właściwości śniegu i lodu, wykonują doświadczenia, aby poznać zjawisko topnienia i zamarzania wody. Zakładają również własne hodowle kryształów soli. Dowiadują się, w jaki sposób powstają płatki śniegu, mają również możliwość stworzenia swojego własnego płatka śniegu. W naszym przedszkolu organizujemy również quizy ekologiczne „Wszystko wiem o niedźwiedziu brunatnym”, „Wiemy wszystko o lodowcach”, w których dzieci mają możliwość podzielenia się swoją wiedzą z rówieśnikami.

Przedszkolaki cyklicznie biorą udział w spotkaniach z Ekoedukatorami, miały również możliwość spotkania się z Leśniczym z Nadleśnictwa Kliniska. Dowiedziały się o sposobach dokarmiania zwierząt w czasie zimy. Korzystając z wiedzy, jaką uzyskaliśmy od leśniczego w tym roku, przygotowaliśmy konkurs na „Najpiękniejszy karmnik”. Po rozstrzygnięciu konkursu karmniki wywieszane zostały na drzewach wokół naszego przedszkola. Dzięki uprzejmości Ligi Ochrony Przyrody, mamy możliwość zapoznania się z mapami naszych lasów: Puszczy Bukowej, Parku Leśnego Głębokie oraz Nadleśnictwa Kliniska.

Zakładanie ogródków na salach to tradycja każdego dziecka w naszym przedszkolu. Uprawialiśmy już fasolę, cebulę, rzeżuchę, ziemniaki, pikowaliśmy również pomidory. Wykorzystując lupy obserwujemy kiełkujące rośliny. Wspólnie z ogrodnikiem prowadzimy prace porządkowe w naszym ogrodzie. Prace hodowlane uczą odpowiedzialności, obowiązkowości, umiejętności współdziałania w zespole, planowania zadań i podziału wykonywanych czynności pomiędzy członków grupy. W okresie wiosennym wyposażeni w karty „Poszukiwaczy wiosny” uczestniczymy w wycieczce po osiedlu, aby tropić zbliżającą się wiosnę. Dzieci mają również możliwość zakładania różnych hodowli zwierząt. Podjęły się już opieki nad ślimakami, dżdżownicami, świnką morską, karaczanem madagaskarskim. Wykazały się dużą wrażliwością i zaangażowaniem podczas opieki nad zwierzętami. Działania te wpływają na ich rozwój osobowości, gdyż kształtują się cechy charakteru, m. in. odpowiedzialność, wytrwałość, opiekuńczy stosunek do roślin i zwierząt.

Wśród dzieci kształtujemy również odpowiedzialność za środowisko naturalne, poprzez udział w obchodach „Światowego Dnia Wody”. Dzieci mają wówczas możliwość dzielenia się swoją wiedzą z młodszymi kolegami. Wskazują skutki zanieczyszczenia wody, długotrwałej suszy i nadmiernych opadów. Zajęcia i zabawy przeprowadzane tego dnia uświadamiają przedszkolakom jak wielkie znaczenie ma woda w przyrodzie i konieczność jej oszczędzania. Mali przyrodnicy oznaczają specjalnymi emblematami łazienki w przedszkolu, aby ich koledzy nie zapominali, że woda w naszym życiu jest bardzo ważna.

Dzięki przystąpieniu do programu „Reba”, z dużym zainteresowaniem bierzemy udział w zajęciach i akcjach dotyczących segregacji odpadów. Uświadomiły one nam, jakie znaczenie w życiu codziennym ma segregacja śmieci, jak szkodliwy dla ludzi jest nieprawidłowo składowany zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny. Dzieci poznały współczesny problem, jaki istnieje ze

składowaniem i utylizacją sprzętu elektrotechnicznego. Wystawiły w przedszkolu karton na zużyte baterie.

Nasze przedszkole w roku 2015/2016 uczestniczyło również w akcji „Maluchy ratują ropuchy”. Ochotnicy ubrani w kamizelki odblaskowe, odławiali ropuchę szarą w okolicach Jeziora Szmaragdowego. Przedszkolaki zapoznały się z wybranymi mieszkańcami gleby i ich znaczeniem dla ludzi i przyrody, poznały znaczenie mrówek, kreta i dżdżownic. Prowadziły obserwacje przyrodnicze owadów z wykorzystaniem mikroskopu.

Tradycją naszego przedszkola są teatryki ekologiczne prezentowane przez nauczycieli dla dzieci. Wystawiliśmy już między innymi: „Jak rozweselić Ziemię”, „Posprzątajmy las”, „Leśna gromada”. Niezwykłym przeżyciem dla dzieci, jest ujrzeć "swoją Panią" wcielającą się w jedną z postaci.

Program ekologiczny realizowany w naszym przedszkolu stwarza doskonałą okazję do eksperymentowania, wspólnej zabawy, pobudzania dziecięcej wyobraźni, a także możliwości do szerszej edukacji na temat ochrony i zagrożeń dotyczących środowiska naturalnego nie tylko dla dzieci, ale również dorosłych. Realizacja programu w przedszkolu spowodowała, że dzieci w większym stopniu troszczą się o środowisko naturalne. Zmiany da się zauważyć podczas najprostszych czynności higienicznych, takich jak mycie rąk czy zębów. Dzieci w trosce o środowisko starają się oszczędzać wodę np. nalewają oszczędnie wody do kubka podczas mycia zębów. Podczas zabaw w ogrodzie przedszkolnym dzieci wiedzą, że nie należy zrywać kwiatów, łamać gałęzi i rzucać papierków na ziemię. Realizowane w ramach programu wycieczki i wyjazdy, umożliwiają dzieciom poznanie nowych ciekawych miejsc i bezpośrednią obserwację przyrody w terenie. Dzieci nabywają umiejętność dostrzegania piękna w otaczającym nas środowisku. Podczas rozmów z rodzicami utwierdziłam się w przekonaniu, że realizacja programów przyrodniczych w przedszkolu ma duże znaczenie. U dzieci kształtują się pozytywne więzi ze środowiskiem przyrodniczym, odpowiedzialność za jego stan. Zdobytą i doskonałą umiejętność obserwowania i analizowania zjawisk przyrodniczych, a także rozbudzana jest potrzeba kontaktu z przyrodą i nabywania opiekuńczego stosunku do świata roślin i zwierząt.

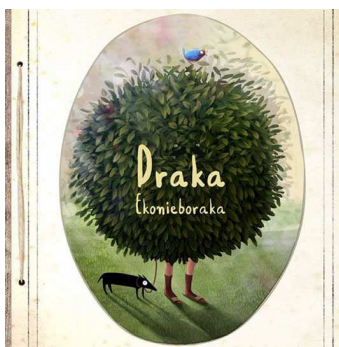
Dorota Ślotąła

– nauczycielka, Przedszkole Publiczne Nr 62
w Szczecinie

Edukacja ekologiczna zaczyna się tak naprawdę w domu. W rozmowach z dziećmi zawsze dobrze podeprzeć się literaturą. A im ciekawsza i zabawniejsza będzie treść, na dłużej zostanie w pamięci. Poniżej propozycje książek, które warto mieć na domowej półce, ale również wykorzystać w trakcie zajęć w przedszkolu i w szkole.

Ekonieborak, tytułowy bohater tej książki zaprasza dorosłych i dzieci do swojego świata. Podróżuje w nim terenówką, robi zakupy i pranie, gromadzi śmieci, ogląda telewizję i korzysta z komputera przy włączonym świetle. Ekonieborak mieszka wśród nas, może jest twoim krewnym, sąsiadem, może ty sam niekiedy zachowujesz się podobnie do niego?

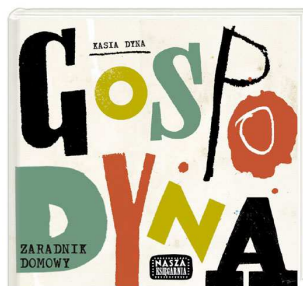
Każdy z nas popełnia ekologiczne grzechy. Profesor Sumienie liczy na to, że dokona się w Tobie EKOprzemiana! Pośmiejmy się - my dorośli - z samych siebie! Pozwólmy dzieciom pośmiać się z dorosłych! Zabawna książka z ilustracjami zdolnej ilustratorki, Emilii Dziubak.

Draka Ekonieboraka

Eliza Saroma – Stępniewska, Iwona Wierzba
il. Emilia Dziubak

Wydawnictwo Albus, 2012

Tę książkę polecam uwadze dorosłych czytelników ale również nastolatkom. Autorka zachęca w niej do używania domowych środków czystości zamiast detergentów. Są nie-

drogie i przyjazne dla nas oraz środowiska. W pierwszym rozdziale przypomina więc, czego nie może zabraknąć w domu, w którym dba się o zdrowie.

Czasem bardzo się nie chce, ale trzeba. Niekiedy się zachce, ale nie wiadomo jak. Zarówno tym, co mają dwie lewe ręce, jak i tym z głową na karku, przyjdzie z pomocą zaradnik domowy, który prosto, wdzięcznie i pocieszenie podpowie, jak utrzymać w ryzach swoje cztery ściany.

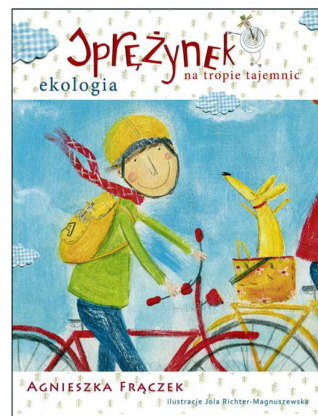
Chociaż moda na perfekcyjność przemieniła, to paniom i panom domu przyda się garść porad babci, mam, ciotek, wujków i innych krewnych oraz znajomych. Na dokładkę dostaniemy ciekawostki z lamusa i kuriozalne przepisy sprzed lat, na przykład dowiemy się o zbawiennym wpływie kiszzonej kapusty na czystość dywanu. Nie zabraknie też receptur oryginalnych domowych wyrobów wszelkiej maści i użyteczności, a wszystko to ujęte w wyśmienitą formę graficzną, okraszone dowcipnymi kolażami i ilustracjami.

Gospodyna. Zaradnik domowy

Kasia Dyna

Wydawnictwo Nasza Księgarnia, 2016

Kolejna książka to opowieść o Sprężynku - ludziku-maskotce samodzielnie wykonanym przez Antosia ze starej sprężyny zegara. Sprężynek służył do zabawy, gdy Antoś chorował na ospę, potem stał się jego nieodłącznym, bardzo mądrym przyjacielem. Jak przystało na ludzika powstałego zgodnie z ideą recyklingu, Sprężynek wiele mówi o ochronie środowiska. Zabawna historia o walorach edukacyjnych przeplatana wspaniałymi, dowcipnymi i mądrymi wierszami.

Sprężynek na tropie tajemnic

Ekologia

Agnieszka Frączek

Ilustrator: Jola Richter-Magnuszewska

Wydawnictwo BIS, 2015

Poleca –

Monika Wilczyńska
(SzczecinCzyta.pl)

W Pałacu literacko

Cykl spotkań w Pałacu Młodzieży z pisarzami i poetami nie tylko szczecińskimi ma już swoją tradycję. W sali multimedialnej PM gościmy, niemal co miesiąc, artystów, którzy oddają Sztuce swój talent, kreując swoje wizje piórem, pędzlem, ołówkiem, fotografią, także muzyką czy tańcem. Okazuje się bowiem, że literat chce wypowiadać się nie tylko słowem. Udowadniali to kolejni goście salonu literackiego prowadzonego przez Związek Literatów Polskich Oddział w Szczecinie, któremu umożliwia te działania Dyrekcja i Pracownicy Pałacu Młodzieży, tworząc niepowtarzalne klimaty kolejnych wieczorów, za co organizatorzy serdecznie dziękują.

Wieczór 41

Spotkanie z... Helena Pilarską

Twórczość, w tym najnowszy album malarsko-poetycki „Powroty w obrazach i słowach” polickiej artystki **Heleny Pilarskiej**, był tematem kolejnego wieczoru literackiego w Pałacu Młodzieży. Poetka, pisarka i malarka z tytułem magistra ekonomii to niezwykle połączenie. Niezwykle jak ponad 80-letnia artystka, z którą rozmowę prowadziła Róża Czerniawska - Karcz.

Licznie przybyli goście, w tym wielu przyjaciół oraz sympatyków twórczości artystki miało okazję wysłuchać wierszy i poematów z ust samej autorki. Helena Pilarska świetnie radzi sobie z wieloma gatunkami. Do 2016 r. ukazało się jedenaście pozycji tej Autorki. Wśród utworów są wiersze i bajki (pisane np. na zamówienie dla wnuków) ale także sonety, treny, ballady, limeryki, fraszki i proza poetycka.

Twórczość poetki przesycona jest miłością do natury, tęsknotą do lat minionych, dzieciństwa. W swoich tekstach wspomina i przywołuje ludzi, którzy mieli wpływ na jej życie, zachwyca się przyrodą, bawi i wzrusza...

Helena Pilarska jest laureatką wielu konkursów poetyckich i współautorką licznych antologii oraz almanachów poetyckich. Pełna pasji i chęci podzielenia się z czytelnikami systematycznie pu-

blikuje swoje utwory m.in. w „*Pegazie Polickim*”, dodatku do „*Wieści Polickich*”.

Swoją miłość do natury Poetka wyraża nie tylko piórem. Na swoim koncie ma wiele pięknych prac /akwarele, pastele, rysunki/ i dwie wystawy plastyczne. Helena Pilarska ostatnim albumem malarsko – poetyckim powraca obrazem i słowem do ważnych chwil swego życia. To dobre przypomnienie dla każdego z nas, by nie zapominać, i wracać do dobrych wspomnień...

Tekst i zdjęcia: **Monika Wilczyńska**

Wieczór 42

Spotkanie z... Małgorzatą Hrycaj

Małgorzata Hrycaj szczecińska poetka, laureatka wielu konkursów poetyckich oraz redaktor magazynu Horyzont po raz pierwszy zaprezentowała swoje wiersze w Pałacu Młodzieży w ramach spotkań W Pałacu literacko organizowanych przez Związek Literatów Polskich Oddział Szczecin. Spotkanie odbyło się pod patronatem magazynu Horyzont oraz Miesięcznika Pedagogicznego Dialogi, INKU Szczecińskiego Inkubatora Kultury i portalu SzczecinCzyta.pl.

Wieczór rozpoczął występ muzyczny skrzypaczki **Klaudii Zakrzewskiej**, która wykonała przebój Celine Dion My heart will go on wprawiając publiczność w refleksyjny nastrój. Po powitaniu zaproszonych gości i przybliżeniu sylwetki poetki przez Różę Czerniawską-Karcz, przyszedł czas na poezję – główny punkt wieczoru. W ciszy, jaka nastąpiła na sali, usłyszeliśmy przerzucanie kartek otwieranego tomiku „*Pod baldachimem krwawnika*” debiutanckiego tomu **Małgorzaty Hrycaj**, wydanego przez krakowskie Wydawnictwo „Signo” pod redakcją Magdaleny Węgrzynowicz-Plichty, by po chwili autorka wyrecytowała wiersze *miłość jak woda – jak ja oraz bezsenność*. Zrobiło się zmysłowo, kiedy barwne i finezyjne erotyki zaczęły grać pierwsze skrzypce, zwłaszcza, kiedy miłosnym westchnieniom towarzyszyły muzyczne przerywniki w poetycki dialog między Małgorzatą Hrycaj a Różą

Czerniawską-Karcz. W prawdziwą ucztę dla uszu zabierała nas kilkakrotnie Urszula Ostrowska, która aksamitnym głosem zaśpiewała takie piosenki jak *Miłość ogólnie*, poprzedzając deklamację Róży Czerniawskiej-Karcz i Anny Jakubczak wierszy *Erotyk morski* i *Erotyk górski* czy, aby odgonić jesienny mróz piosenką *Wiosna*, zaś damsko-męskie przekomarżanie z poematów *Aglaja*, *liczby doskonałe*, czy *nie mam psychopatycznych skłonności* zostało zamknięte klamrą w utworze *Na jedną nutkę*.

Ale ogromną rolę w twórczości, jak i w życiu Małgorzaty Hrycaj odgrywają też góry. Widać to nie tylko po zamieszczonych w tomiku wierszach, jak we wspomnianym już *Erotyku górskim*, czy w wierszu *Niepewność*, ale również i autorskiej piosence *W Kościelisku*, do której muzykę napisał Zbigniew Paprocki, i która wybrzmiała jako preludium do rozmów o miłości, wspomnieniach czy spotkaniach w zakopiańskim Skorusie, zabierając wszystkich zebranych na wycieczkę po polskich górach.

A wieczorem w zasypane progi wiatr znudzony czasem się przypląta;

*zmięrzwi stupy dymu, zadmie w komin i na so-
plach lodowych pobrzdąka.*

*Potem cisza, potem nocy samotność; pada śnieg,
sen do chałup się wdziera...*

*Stary kościół góruje nad wioską, wstaje słońce
na drewnianych dźwierzach.*

*Nie przynoście nam ze świata wieści, blichtru
miasta wciąż głodnego zysku...*

*Niechaj zima kołysze i pieści białe noce i dnie
w Kościelisku.*

Pod koniec spotkania publiczność została przez autorkę zaproszona do gabinetu psychoterapeuty na prawdziwe katharsis, kiedy odczytane zostały wiersze z poematu *Ruminiscencje/Od siebie do ciebie* inspirowane cyklem wierszy Andrzeja Kottańskiego. Na dwa głosy wybrzmiało siedemnaście miniatur inspirowanych twórczością Antoniego Kępińskiego; lirycznych wspomnień z gabinetowych rozmów, rozpoczynające się tym samym wersem *mój psychiatra*. Pozostawiających publiczność z trafną, aczkolwiek nieco gorzką refleksją, że – *nie przeszłość boli, a jej postrzeganie*.

Spotkanie uwieńczył występ Klaudii Zakrzewskiej, która wykonała jeden z utworów Ennio Moricone, po którym Leszek Dembek prezes ZLP Oddział Szczecin wręczył Małgorzacie Hrycaj podziękowania za jej wkład w rozwój szczecińskiej sceny literackiej. Sama zaś poetka pozostawiła po sobie głód dalszych

doznań nie tylko tych miłosnych, czy zza drzwi gabinetu terapeutycznego, ale przede wszystkim kolejnego wieczoru z poezją tej nietuzinkowej poetki.

Anna Jakubczak vel RattyAdalan

Wieczór 43

Spotkanie z... Rafałem Podrazą

W grudniowy wieczór przedświąteczny 15.12.2016 r. o godzinie 17.30 w Pałacu Młodzieży miał miejsce 43. wieczór z cyklu spotkań z pisarzami i poetami nie tylko szczecińskimi. Dla licznie przybyłej publiczności, bo spotkania W PAŁACU literacko mają już swoich wiernych sympatyków, wystąpił gość

wieczoru **Rafał Podraza** ze swoją najnowszą książką. Dziennikarz, pisarz biografista, czasem poeta lub autor piosenek, zaprezentował swoją 20. książkę, którą wydał z dofinansowaniem Miasta Szczecin. *Kłobukowska przerwany bieg* to druga publikacja podejmująca temat sportowy/ po rodzinie Kossaków czy muzycznych/. Autor wydał już bowiem książkę o podobnej tematyce, a były to *Przebrane medale*, o polskich sportsmenkach z XX wieku. Tym razem wspomnienia i materiał ikonograficzny dotyczy jednej postaci - wybitnej sprinterki Ewy Kłobukowskiej, której znakomicie zapowiadająca się kariera została brutalnie przerwana intrygami działaczy. Barwną opowieść o swojej bohaterce Rafał Podraza z ilustrował prezentacją multimedialną, w której zebrani mogli obejrzyć fascynujące finały biegów Ewy Kłobukowskiej na Mistrzostwach Świata czy Mistrzostwach Europy oraz zdjęcia z kariery sportowej. Potoczyły się też wartko rozmowy z publicznością, gdyż słuchacze mieli własne zdania na temat przedstawionych przez Autora faktów. W literackiej i polemicznej aurze przeminął ostatni w tym roku wieczór. Po złożonych życzeniach, rozmowach i dedykacjach rozstano się z nadzieją na spotkania W PAŁACU literacko w 2017 roku.

Róża Czerniawska-Karcz

**Program
wychowania przedszkolnego**

Dobry start Przedszkolaka ⁽³⁾

Monika Rościszewska-Woźniak

III. Rozwój społeczno-emocjonalny przedszkolaków

Nauczyciele małych dzieci mają równoległe do spełnienia dwa, pozornie sprzeczne, zadania:

- uczenie dzieci norm i zasad współżycia w grupie;
- wspieranie indywidualnego rozwoju dziecka.

Oba cele w wielu momentach stoją wobec siebie w konflikcie. Niezauważenie tego może prowadzić do zaprzeczania indywidualności dzieci i unifikacji ich potrzeb, zdolności i traktowania każdego dziecka jedynie jako członka grupy lub odwrotnie – może prowadzić do nadmiernej koncentracji na indywidualnym rozwoju i zaniedbywaniu procesu nabywania kompetencji społecznych.

Jakie kompetencje społeczne dzieci rozwijają w pierwszym okresie edukacji?

- gotowość do uczestniczenia w różnych sytuacjach i umiejętność adekwatnego reagowania na nie;
- porozumiewanie się, dyskutowanie, argumentowanie, słuchanie innych;
- rozwiązywanie problemów, negocjowanie różnych stanowisk;
- odporność emocjonalną na trudne sytuacje;
- pokonywanie chęci porzucenia pracy.

Jedną z ważniejszych dyspozycji kształtowanych w okresie przedszkolnym jest kooperacja – umiejętność wspólnego działania na wspólnym polu. Wymaga ona po pierwsze dostrzegania i doceniania zalet (zasobów) innych osób w grupie, a po drugie uwzględniania tych osób we wspólnych planach. Dzieci w przedszkolu uczą się odpowiedzialności zarówno za siebie, jak i za proces własnego rozwoju.

Jaka jest rola przedszkola w nabywaniu przez dzieci kompetencji społecznych?

Przedszkole powinno wychowywać dzieci ku dobru. Tak, żeby w przyszłości umiały kochać, szanować innych i powstrzymać się od krzywdzenia ich. A jednocześnie tak, żeby umiały zadbać o siebie. Oznacza to umiejętność pogodne-

nia własnego rozwoju i własnych interesów, własnego zdrowia i szczęścia z interesami i szczęściem innych. Dzieci uczą się tego zarówno poprzez modelowanie, naśladowanie jak i wyciąganie wniosków. Nauka taka jednak jest procesem, który w okresie przedszkolnym się zaczyna, ale bynajmniej nie kończy.

Ucząc dzieci zasad społecznych należy unikać dogmatyzmu i sztywnego określania norm i standardów, które powinny osiągnąć. Zadaniem przedszkola nie jest osiągnięcie efektów w postaci grzecznych uczniów i posłusznym obywateli, ale stworzenie takich warunków, aby dzieci mogły doświadczyć tego, co służy rozwojowi ich samych i innych ludzi oraz nabyć (w takim stopniu, w jakim potrafią i są gotowe) umiejętności potrzebne w życiu społecznym.

Wypełniając to zadanie kierujemy się następującymi zasadami:

1. Organizujemy otoczenie dzieci tak, żeby stymulowało kontakty interpersonalne i dzieci mogły w nim swobodnie działać.
2. Dbamy o to, żeby dzieci znały swoje prawa.
3. Podstawowe normy są bardzo jasne, przekraczanie ich jest niedopuszczalne. Bardzo niewiele norm jest ustalonych przez dorosłych, większość zasad ustalają dzieci razem z nauczycielami albo nawet same dzieci.
4. W przypadku konfliktów unikamy szukania winnych, traktując je jako problem do rozwiązania. Zostawiamy dzieciom przestrzeń do samodzielnych prób (nie włączamy się natychmiast, jesteśmy uważni i unikamy roli sędzi).
5. Zamiast kar dzieci ponoszą konsekwencje wcześniej wspólnie ustalone.

Otoczenie dzieci i zakres wolności

Dzieci powinny szanować swoje potrzeby, ale jednocześnie muszą brać pod uwagę swoich kolegów i nauczycieli. Zdarza się, że potrzeby dziecka lub grupy dzieci stoją w sprzeczności z potrzebami innych. Niezbędny wówczas jest wzajemny szacunek i rozważenie racji obu stron.

Dobrze jest dać dzieciom jak najwięcej swobody i wolności w wyborze aktywności.

Sala powinna być urządzona tak, żeby każde dziecko miało możliwość korzystania ze wszystkich materiałów, mogło też bawić się w to, na co ma ochotę i gdzie ma ochotę, pod warunkiem, że nie przeszkadza to innym. Dobrze jest podzielić salę na wyraźne części (wcale niekoniecznie muszą to być tzw. kąciki zainteresowań), z których każda odpowiada rodzajowi podstawowej aktywności. Na pewno musi być:

- część (można ją nazwać „centrum”) konstrukcji;
- część czytelniczo-relaksacyjna, z regałami na książki;
- część przyrodniczo-badawcza (z regałem na którym można składać zbierane okazy, obserwo-

wać rośliny przez lupę, ważyć, obserwować, mierzyć);

- część plastyczno-artystyczna ze swobodnym dostępem dzieci do papieru i innych przyrządów i materiałów plastycznych;

- część teatralno-muzyczna (z lustrem, pojemnikiem na ubrania do przebierania);

- część techniczna ze starymi urządzeniami (np. prawdziwym telefonem, maszyną do pisania, klawiaturą komputerową, radiem).

Dobrze jest, jeśli w sali dziecięcej jest umywalka – upraszcza to sprzątanie i umożliwia codzienną higienę, wraz z myciem zębów. Stoliki do pracy nie muszą stać a jednym rzędzie, ponieważ nawet, jeśli wszystkie dzieci jednocześnie pracują mogą być rozmieszczone w różnych częściach sali. Ułatwi to nauczycielowi różnicowanie zadań w zależności od wieku i zwiększy koncentrację dzieci.

Osiągamy w ten sposób bardzo ważny cel w socjalizacji dzieci – uczą się one samodzielności i odpowiedzialności

za siebie. Mogą podejmować własne wybory, ale uczą się też ponosić ich konsekwencje.

Prawa dzieci

Dorośli powinni respektować prawa dzieci do:

- szacunku dla swoich potrzeb;
- nietykalności cielesnej;
- poszanowania własności;
- podejmowania decyzji i możliwości wyboru;
- opieki i ochrony;
- partnerskiej rozmowy na każdy temat.

Nauczyciel musi stale respektować prawa dzieci do własnego zdania, do odmowy, uważnie słuchać ich opinii, zauważać podejmowane przez nie wysiłki.

Konieczne jest wspólne ustalanie zasad współzycia tak, żeby nie łamały praw innych osób.

Prawa

Dzięki temu dzieci rozwijają *znajomość własnych praw i umiejętność dostrzegania sytuacji, w których łamane są prawa własne i innych osób.*

Dzieci mają prawo do indywidualnego procesu i tempa rozwoju. Warto poznać dzieci przez rozmowy z rodzicami i własną obserwację, dostosować metody pracy do ich możliwości, a tematykę zajęć do ich zainteresowań. Należy doceniać wysiłek dziecka włożony w pracę, bez względu na jej efekt. Warto dać dziecku prawo nie uczestniczenia w zajęciach, ale po ustaleniu zakresu tej wolności, szczególnie w sytuacjach, kiedy dziecko konsekwentnie odchodzi od zajęć. Niektórzy uważają, że namawianie, nakłanianie dzieci do określonych czynności jest ograniczaniem prawa do indywidualnego tempa rozwoju. Trzeba jednak pamiętać, że zadaniem nauczycieli jest stwa-

ranie dzieciom warunków do rozwoju. Jeśli dziecko konsekwentnie odmawia udziału w zajęciach może to oznaczać, że zajęcia nie są dla niego. Warto wtedy przemyśleć swoją propozycję i dostosować ją do potrzeb dziecka.

Bardzo ważne jest prawo dziecka do akceptacji takim, jakie jest. Nie znaczy to, że koniecznie trzeba je lubić. Można nie akceptować zachowań, ale akceptować osobę i jej uczucia. Jest to trudne i wymaga dużej dojrzałości oraz gotowości nauczyciela.

Dzieci mają prawo do pomocy i ochrony przy pokonywaniu przeżyć wywołanych przemocą i zniszczeniem, wynikających np. z relacji między dziećmi. Dziecko oczekuje naszego wsparcia. Staramy się zająć oboma stronami konfliktu. Nie oceniamy dzieci, nie stosujemy kar. Umożliwiamy dzieciom przeżycie uczuć, rozwiązanie konfliktu i pogodzenie się.

Podstawowe normy

Normy w życiu Ośrodka obracają się wokół dwóch zasad: bezpieczeństwa i szacunku.

Dzieciom nie wolno:

- krzywdzić innych ani siebie;
- stwarzać niebezpiecznych sytuacji;
- niszczyć cudzą własność;
- przeszkadzać innym w pracy lub zabawie.

Te ogólne normy warto z dziećmi skonkretyzować. Muszą one dobrze wiedzieć, jakie szczególne zakazy wynikają z głównych norm, np.:

- nie wolno chodzić po schodach do piwnicy, wychodzić samemu poza teren Ośrodka, wychodzić na

podwórko bez pozwolenia dorosłych, skakać z drabinek, kiedy nie ma materacy;

- nie wolno krzywdzić innych dzieci (bić, przezywać, poniżać, wyśmiewać, wykorzystywać);

- nie wolno niszczyć specjalnie naszych wspólnych rzeczy (materacy, stołów, piłek);

- jeżeli zepsujemy coś specjalnie – trzeba to jakoś naprawić;

- nie wolno niszczyć i zabierać cudzej własności bez pytania (nietykalna, nawet dla dorosłych jest półka dziecka lub jego szuflada);

- nie wolno przeszkadzać innym w tym, co robią.

Negocjowanie reguł

Część reguł warto wynegocjować z dziećmi na tzw. zebraniach grupowych (dzieci i nauczyciele), żeby wspólnie znaleźć satysfakcjonujące wszystkich rozwiązanie problemu. Na zebraniu omawia się skonfliktowane potrzeby (zarówno codzienne, drobne sytuacje, np. głośność puszczanej muzyki, jak i sprawy bardziej zasadnicze, np. korzystanie ze wspólnej łazienki tak, żeby zachować minimum intymności), stawia granice i szuka rozwiązań. Dzieci bardzo lubią taką formę ustalania zasad, uznają ją za sprawiedliwą i atrakcyjną.

Niekiedy potrzebna jest dyskusja dotycząca potrzeb innych dzieci, czy to z własnej grupy, czy też „obcej”. Takie dyskusje i wynikające z nich zasady współistnienia rozwijają u dzieci gotowość do empatycznych zachowań i uczą patrzeć na świat z różnych perspektyw.

Czasem ustalenie zasad poprzedzone jest dużym lub uciążliwym i powtarzającym się konfliktem.

Ta metoda pozwala realizować bardzo ważny dla bezpieczeństwa dzieci program profilaktyki wykorzystywania seksualnego dzieci. Uczy dziecko odmawiania, wzmacnia jego pewność siebie i szacunek do własnego ciała. Zwiększa prawdopodobieństwo, że w przyszłości dziecko nie będzie bało się odmówić lub obronić się przed krzywdzeniem, wykorzystaniem lub niemoralnymi propozycjami.

Odpowiedzialność, samodzielność i współpraca

Dzieci powinny mieć możliwość podejmowania obowiązków, ale również przyjmowania pomocy („nie zawsze sobie radzę sam”). W sposób naturalny odbywa się to w grupie różnowiekowej oraz w kontaktach z dziećmi niepełnosprawnymi, choć wcale nie znaczy, że dziecko pięcioletnie nie może przyjąć pomocy od dziecka młodszego – eksperta w jakiejś dziedzinie.

Funkcja „dyżurnego”, powierzanie odpowiedzialności za wygląd i porządek w poszczególnych centrach zainteresowań (czytelniczego, przyrodniczego, teatralnego itp.) jest często stosowanym sposobem uczenia dzieci odpowiedzialności za innych.

Dzieci będą uczyć się współdziałania wykonując wspólne zadania w małych kilkusobowych grupach (np. praca plastyczna, koncert, planowanie i wykonywanie zadań w terenie, przygotowywanie posiłku). Rozwijają to *umiejętność dostosowywania swoich potrzeb do możliwości społecznych (np. ograniczeń organizacyjnych, potrzeb innych ludzi)*.

Włączając dzieci w pracę zespołową można dać im odpowiedzialność za wykonanie różnych działań w ramach projektu a następnie zachęcać ich do referowania pozostałym dzieciom wyników swojej pracy. Dzięki temu dzieci uczą się samodzielności oraz w naturalny sposób zbierają doświadczenia wymieniając się informacjami i uczynia się od siebie nawzajem.

Układ sali, umieszczenie wszystkich narzędzi i materiałów w zasięgu rąk dzieci, oznaczone szuflady, pojemniki na kredki lub nożyczki wspomagają naukę samoobsługi w zakresie codziennych czynności, w różnych pracach plastycznych, technicznych. Zapewniają to swobodę i możliwość aktywności w organizowaniu sobie miejsca zabaw, znajdowania narzędzi i materiałów i upraszcza czynności porządkowe.

Dzieci muszą mieć możliwość podejmowania prób samodzielnego rozwiązywania trudności organizacyjnych i konfliktów interpersonalnych. Nauczyciele powinni być czujni i nie spieszyć z pomocą

natychmiast, kiedy dziecko sobie nie radzi. Można zadać pytanie: „A co już próbowałaś? albo „Może poprosisz o pomoc Antka? Widziałam, że wczoraj rozwiązał podobny supeł”. Dzieci muszą nauczyć się, że do nabycia umiejętności potrzebny jest czas i niekiedy wiele prób. Warto więc zachowywać pierwsze szkice nawet nieudane a następnie razem z dzieckiem porównywać je i doceniać postęp.

Rozwiązywanie problemów

Znalezienie właściwego rozwiązania konfliktu jest często trudne – dzieci są bezradne, często niezwykle wzburzone emocjonalnie i ewidentnie potrzebują pomocy.

Przy poważnych konfliktach (np. dzieci biją się lub wyzywają) osoba dorosła musi wziąć odpowiedzialność za natychmiastowe przerwanie walki poprzez fizyczne rozdzielanie stron. Ale następne fazy już należą do dzieci.

W rozwiązywaniu problemów, niezależnie od tego ile osób dotyczy, stosujemy metodę rozwiązywania problemów Thomasa Gordona. Polega ona na przestrzeganiu następującej procedury:

1. Określenie problemu – strony konfliktu mówią co im przeszkadza, co się stało 1. i jakie przeżywają w związku z tym uczucia.

2. Wszyscy podają różne propozycje rozwiązania problemu (metodą burzy mózgów, żadna propozycja na tym etapie nie jest oceniana ani odrzucana). Propozycje są spisywane przez nauczyciela na kartce. Nauczyciel ma prawo dawać swoje propozycje.

3. Oceniamy propozycje i wybieramy takie rozwiązanie, na które zgadzają się wszyscy. Jeżeli to się nie udaje – zostawiamy problem na razie bez rozwiązania i umawiamy się na spotkanie później.

4. Jeśli zgodzimy się na wspólne rozwiązanie i postanowimy go przestrzegać, to jednocześnie ustalamy konsekwencje niewypełnienia umowy.

5. Po pewnym czasie sprawdzamy, czy rozwiązanie dobrze się sprawdza.

Czasem dzieci szukając rozwiązań swoich koleżeńskich problemów podają nieprawdopodobne, czasem wręcz okrutne propozycje. Naszym zadaniem jest je zapisać bez komentarza, ale na następnym etapie mamy prawo głosu i po prostu możemy się na nie nie zgodzić. Sama jednak możliwość wypowiedzenia głośno wszystkiego, co dzieciom przychodzi do głowy oczyszcza nagromadzone emocje i umożliwia nabranie dystansu.

Przestrzeganie ustalonych norm

Dzieci bardzo chętnie ustalają normy, które nie dotyczą ich osobiście. Problemy pojawiają się, kiedy normy stają w sprzeczności z potrzebami i pragnieniami: „Chcę potrzymać tego pluszowego konika, nieważne, że nie ja go przyniosłam”, „Chcę zbudować domek, nie obchodzi mnie, że materace są używane przez inne dzieci”.

Bardzo często zdarza się, że dzieci co prawda znają i respektują daną normę, ale nie są w stanie jej przestrzegać – próbują ją omijać i np. kłamią albo „zaciemniają” obraz rzeczywistości: „Ja wcale nie zabieram samochodzika, ja go sprzątam”, „Znalazłam to serduszko więc jest moje, w dodatku znalazłam je nie w przedszkolu”.

Nauka norm moralnych jest trudna dla dzieci i w pewnym stopniu bolesna. Dla dziecka w wieku przedszkolnym najważniejsza jest jego własna potrzeba. W Ośrodku lub przedszkolu musi ją dostosować do innych ludzi.

Potrzebna mu pomoc – uważne wysłuchanie i zrozumienie dla jego rozterek. Zawsze jednak zadaniem nauczyciela jest przypomnienie zasady, która reguluje prawo. Nie można potępiać dzieci za ich kręactwa, kłamstwa lub zmyślanie. I tak winowajca ma dostatecznie trudną sytuację, kiedy odbiera mu się upragnioną zabawkę.

Nauczyciel modeluje szacunek dla uczuć dzieci poprzez aktywne i uważne słuchanie.

Porozumiewa się z nimi we wszelkich sytuacjach codziennych, aranżuje rozmowy grupowe i spontaniczne, w których trzeba coś ustalić, wyjaśnić, podzielić się swoimi pomysłami.

Jeśli w przedszkolu używane są formy grzecznościowe, a dzieci mają doświadczenia z innymi ludźmi, w sposób naturalny uczą się sposobu odnoszenia się do innych (np. starszych) ludzi.

Dlaczego nie kary?

Rezygnujemy całkowicie z kar na rzecz ponoszenia przez dzieci konsekwencji własnych działań. Kary wywołują lęk u wrażliwych dzieci, powodują utratę kontaktu, stawiają dorosłego ponad i poza dziećmi. Kary są arbitralnie ustalane przez dorosłych.

Przestrzeganie norm czyli nakazów i zasad społecznych musi być skojarzone przez dzieci z jakąś ważną dla nich konsekwencją. Jeśli jest nią kara, to dziecko uczy się przede wszystkim unikania jej. Lęk przed karą lub gniewem dorosłych staje się dominujący, a zachowanie, które do kary doprowadziło, przestaje mieć znaczenie. Ponadto fakt, że dorosły wymierza karę zdejmuje z dziecka całkowicie odpowiedzialność za popełniony czyn.

Konsekwencje i stawianie granic

Konsekwencje mają logiczny lub naturalny związek z działaniem, które je poprzedza. Są związane z zasadami obowiązującymi w grupie przedszkolnej.

Egzekwowaniu konsekwencji nie towarzyszą gniew ani krzyk. Jest to naturalna kolej rzeczy: zrobiłem coś niewłaściwego – naprawiam to. Krzywda lub szkoda zrobiona specjalnie wymaga zadośćuczynienia, np. jeśli dzieci zepsują specjalnie czyjaś budowlę, to ją odbudowują albo robią inną przyjemność pokrzywdzonej osobie.

Jeśli dziecko wyleje wodę, to ją ściera, jeśli zrobiło to specjalnie (głupi dowcip), to dodatkowo pomaga woźnej w jej pracach. Nie ma powodu, żeby dorośli musieli ponosić konsekwencje wybryków dzieci. Ale też nie uważamy za stosowne, żeby dzieci ucząc się odpowiedzialności i przestrzegania prawa doznawały upokorzenia albo musiały się bać.

Nigdy więc nie poniżamy dzieci publicznym napiętnowaniem.

Ponieważ dzieci mają wiele okazji do podejmowania własnych wyborów, to najczęściej konsekwencje są częścią umowy z nimi i powinny być określane z wyprzedzeniem.

Czasowe wyłączenie

Dzieci chcą przestrzegać umów i działać zgodnie z prawem. Czasem popełniają błędy, podejmują złe wybory. Czasem zapominają o wspólnych ustaleniach lub ulegają pokusom. Stosujemy wówczas tzw. czasowe wyłączenie – dziecko siada na krzeselku obok stołu na 3 do 5 minut. Dostaje dzięki temu sygnał, że zachowanie należy przerwać. Ma czas, żeby ochłonąć i przypomnieć wspólne zasady. Czasowe wyłączenie nie wiąże się z żadnymi innymi konsekwencjami – ani z gniewem dorosłego, ani z pogadanką na temat złego zachowania, ani z koniecznością przeproszenia innych osób. Mija czas – dziecko wraca do zabawy. Jest to dobra metoda, uznawana przez dzieci i skuteczna w utrwalaniu reguł, nawet wobec dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi i zaburzeniami zachowania.

Obserwacja i dokumentowanie rozwoju dzieci oraz ocena dojrzałości przedszkolnej

Obserwacja dzieci

Nauczyciel powinien prowadzić stałą i systematyczną obserwację rozwoju dzieci oraz dokumentować ten rozwój. Przedmiotem obserwacji mogą być między innymi:⁶

- **zachowania rutynowe, codzienne** potrzeby fizjologiczne, odżywianie, toaleta, okresy przejściowe – progi rozwojowe (np. rozstanie, adaptacja, nowe dziecko), zainteresowania dziecka, czas trwania aktywności, sposób korzystania z materiałów;
- **kontakty z rówieśnikami:** zachowanie wobec innych dzieci, komunikacja, stabilność relacji, status i pozycja w grupie, dowody rozwoju;
- **zabawa – relacje z dorosłym i dziećmi,** wzorce zabaw fabularnych, zakres tematyczny, zakres emocjonalny, komentarze i interakcje werbalne dziecka, czas i uczestnicy zabawy, działania symboliczne, użycie rekwizytów, tematyka zabaw, sposób rozwijania zabaw fabularnych;
- **kontakty dziecka z dorosłymi** – częstotliwość kontaktu, zakres zależności, ekspresja słowna, relacja w sytuacjach problemowych;

- **rozwój poznawczy** – rozwój zdolności myślenia, umiejętność odróżniania, dostrzeganie podobieństw i różnic, tworzenie analogii, skutek i przyczyna, orientacja, klasyfikowanie, postrzeganie wzorców, zainteresowanie otoczeniem, spójność procesów umysłowych, rozumienie zależności przyczynowo-skutkowych, reakcja na zmianę ustalonego porządku, rozumienie norm postępowania, reguł, wiedza ogólna;

- **rozwój językowy** – humor, stopień rozumienia języka i przekazywanych treści, słownictwo, styl narracji, budowa zdań, dialekt/wymowa;

- **rozwój ruchowy**, koordynacja ruchowa i samokontrola, stopień opanowania umiejętności ruchowych, samodzielność, siła i odporność.

Obserwacja powinna być jak najbardziej obiektywna ale zawsze trzeba mieć w świadomości to, że wnosi się do obserwacji zarówno kulturę, wartości i przekonania odnośnie np. wychowywania dzieci, swoją indywidualność: temperament, uczucia, zainteresowania, jak i swoje doświadczenie z podobnymi „przypadkami”. Strategią pomocną w uzyskaniu obiektywizmu jest unikanie ocen i interpretacji i koncentrowanie się na opisywaniu zdarzeń oraz zbieranie dodatkowych informacji od członków rodziny. Obserwacje nauczyciel powinien rejestrować. Obserwacje powinny być dostępne dla rodziców, a oni mogą dodawać do nich swoje komentarze i własne przykłady obserwacji poszczególnych cech. Przykładowy wzór karty obserwacji rozwoju dziecka znajduje się w **załączniku nr 3**.

Załącznik nr 3

Karta obserwacji rozwój u dziecka

Imię i nazwisko, wiek dziecka

Okres obserwacji od do

Obserwacja, notatka, praca	Uwagi: komentarz nauczyciela lub rodzica dotyczący wiedzy, umiejętności, postępów

Dokumentacja rozwoju dzieci

Dokumentacją rozwoju dzieci będzie systematycznie gromadzone portfolio zawierające prace dzieci na przestrzeni roku lub dłuższego czasu. Do portfolio należy wkładać te prace, które świadczą o przejściu przez dziecko pewnego etapu rozwoju lub o pokonaniu bariery (np. kilka wersji tego samego rysunku). Prace muszą być podpisane i datowane – najlepiej jeśli zawierają spisany komentarz dziecka i jego uwagi – jest to wówczas dodatkowo dowód rozwoju językowego i sposobu myślenia. Przy segregacji prac do portfolio powinny brać udział dzieci.

Pożytecznym źródłem informacji o rozwoju i aktywności dziecka są również fotografie robione w trakcie zajęć, zwłaszcza, jeśli uda się uchwycić zainteresowanie dzieci oraz proces nauki (np. fazy budowania modelu lub innej konstrukcji).

Dokumentowanie niewątpliwie zabiera czas. Jest to jednak niezwykle ważny element pracy nauczyciela, tak samo ważny jak prowadzenie zajęć. Obserwację (i notatki) można robić w czasie swobodnych zabaw dziecięcych, kiedy nauczyciel nie musi grać wiodącej roli w grupie. A w dokumentowaniu, segregowaniu i opisywaniu produktów dziecięcych mogą uczestniczyć asystenci (np. woźna) i wolontariusze (rodzice) oraz dzieci.

Ocena dojrzałości przedszkolnej

Na zakończenie edukacji przedszkolnej nauczyciele zobowiązani są do oceny dojrzałości dziecka do podjęcia nauki w szkole. Najważniejsze cechy dziecka jakie warunkują jego dobry start w edukację szkolną to:

- samodzielność, wytrwałość i odporność;
- umiejętności społeczne i komunikacyjne;
- ciekawość i aktywna, twórcza postawa wobec nowych doświadczeń;
- umiejętność rozwiązywania różnych problemów;
- pewność siebie;
- gotowość do respektowania ustalonych zasad i reguł.

W ewaluacji dojrzałości dziecka pomocne będą zarówno karty obserwacji wypełniane podczas całego pobytu w grupie przedszkolnej, jak i portfolio, notatki z rozmów z rodzicami, czy uwagi specjalistów.

Kartę ewaluacji rozwoju dziecka pięcioletniego, które w następnym roku rozpoczyna naukę w szkole zaproponowaną w **załączniku nr 4** nauczyciel wypełnia dwukrotnie: w listopadzie–grudniu, a następnie w maju.

Po pierwszej ocenie konieczne jest przedyskutowanie z rodzicami i ewentualnie innymi osobami (np. konsultantem) ewentualnych działań mogących przyspieszyć proces rozwijania potrzebnych dyspozycji i umiejętności.

Załącznik nr 4

ARKUSZ EWALUACJI DOJRZAŁOŚCI DZIECKA

Imię i nazwisko dziecka

Daty przeprowadzania obserwacji

Proszę ocenić, według zamieszczonych poniżej kryteriów, umiejętności i przygotowanie dziecka do nauki w szkole.
Proszę wstawić znak X w odpowiednią kratkę, przy każdej kategorii.

	Bardzo często	Często	Rzadko	Bardzo rzadko
• Współpracuje z innymi dziećmi w grupie				
• Potrafi zadawać pytania				
• Jest aktywne podczas zajęć				
• Wykazuje zainteresowanie szkołą				
• Nawiązuje bliskie kontakty z dziećmi				
• Zna piosenki i wierszyki				
• Nie ma problemu z opanowaniem materiału				
• Umie posługiwać się materiałami plastycznymi i przyborami (nożyczki, długopis, kredka)				
• Lepi z plasteliny, modeliny				
• Skupione na przedmiocie zajęć, uważnie śledzi ich przebieg				
• Wprowadza nowe elementy do zabaw				
• Ma zasób słów odpowiedni do wieku				
• Umie poprawnie się wypowiadać				
• Jest śmiałe, nie wstydzi się				
• Umie się dzielić z innymi				
• Jest zainteresowane otoczeniem, czerpie przyjemność z eksperymentowania				

• Uczucia wyraża w sposób odpowiedni do sytuacji				
• Wykonuje polecenia skierowane do grupy				
• Wykonuje polecenia skierowane do niego				
• Jest otwarte w kontaktach z dorosłymi				
• Dostrzega potrzeby i uczucia innych ludzi				
• Nazywa uczucia własne				
• Poprawia własne błędy				
• Potrafi skończyć pracę nawet, gdy napotyka trudności				
• Przestrzega ustalonych w grupie zasad				
• Ma świadomość własnych praw				
• Szanuje prawa i własność innych				
• Jest samodzielne w czasie zajęć programowych				
• Jest samodzielne w czynnościach codziennych i samoobsłudze				
• Dbą o swoje rzeczy i porządek na półce, na stole				
• Jest otwarte na nowe pomysły innych				
• Ma swoje propozycje i pomysły				
• Potrafi docenić własne osiągnięcia				
• Rozwiązuje konflikty próbując negocjacji				

Jeśli powyższa tabela nie wyczerpuje wszystkich możliwości, proszę napisać, czy dostrzega Pani istotne cechy mogące mieć wpływ na funkcjonowanie dziecka w szkole?
Proszę o podanie konkretnych przykładów.

.....

.....

.....

.....

2. Biorąc pod uwagę umiejętności opisane powyżej oraz poziom umiejętności potrzebny, by uczestniczyć w zajęciach szkolnych, jak by oceniła Pani ogólnie przygotowanie dziecka do tych zajęć?
Proszę wstawić znak X przy wybranej odpowiedzi.

Nie posiada wystarczających umiejętności, aby radzić sobie w szkole	Posiada część potrzebnych umiejętności, ale ich poziom jest niewystarczający	Posiada umiejętności na średnim poziomie (wystarczająco, żeby poradzić sobie w szkole)	Posiada umiejętności na dobrym poziomie (dobrze radzi sobie w szkole)	Posiada umiejętności i bardzo dobrze sobie radzi, wyróżnia się na tle klasy

3. Jak oceniłaby Pani swój kontakt z rodzicami, opiekunami dziecka?
Proszę wstawić znak X przy wybranej odpowiedzi.

Nie mam z nimi kontaktu	Rzadko się kontaktuję. Zazwyczaj jest to z mojej inicjatywy	Mam z nimi przeciętny kontakt (rodzice reagują w razie potrzeby)	Mam dobry kontakt (rodzice sami się do mnie zgłaszają)	Mam bardzo dobry kontakt, rodzice sami się zgłaszają, zauważają problemy, starają się je rozwiązać

Szczeciński Program Edukacji Wodnej
i Żeglarskiej „Morze przygody
– z wiatrem w żaglach”

**Tablice wielkich kapitanów –
PMH. PSM i żeglarzy
Stara Rzeźnia –
na 70-lecie Szkolnictwa Morskiego**

Za miesiąc, w niedzielę – **23 maja br., o godz. 17** – na stale upiększanym Skwerze Kapitanów (na Łasztowni, obok Starej Rzeźni – na zdjęciu), odbędą się uroczystości wpisujące się w 70-lecie Szkolnictwa Morskiego w Szczecinie, a także w program zbliżającego się sierpniowego Złotu Żaglowców. Jest to kolejna wspólna morska inicjatywa niestrudzonej pani Laury Hołowacz, oraz Szczecińskiego Klubu Kpt.ż.w., a zaproszenie dla żeglarzy – poniżej – nadesłał Wiceprzewodniczą-

cy Klubu Kpt.ż.w. kpt.ż.w. Włodzimierz Grycner. Podczas uroczystości zostaną m.in. odsłonięte cztery pamiątkowe tablice poświęcone zasłużonym kapitanom ż.w., wykładowcom PSM i wychowawcom. W dalszej kolejności - wspólnie z Zarządem ZOZŻ – zostaną później przygotowane, umieszczone i odsłonięte na Skwerze dwie kolejne: Ludka Mączki i Kuby Jaworskiego. (WS)

Serdecznie zapraszamy żeglarzy do „Starej Rzeźni” na uroczystości odsłonięcia **23.05.2017 godz.17** portretowego zdjęcia kpt.ż.w. Zbigniewa Szymańskiego, Dyrektora PSM w Szczecinie; zdjęcie zostanie odsłonięte w „Mesie Kapitańskiej”, obok wcześniejszych zdjęć kpt.ż.w. Matyjewicza-Maciejewicza i kpt.ż.w. Antoniego Ledóchowskiego. Po laudacji i odsłonięciu zdjęcia przejdziemy na „Skwer Kapitanów”, gdzie ok. godz.1800 odsłonięte zostaną cztery pamiątkowe tablice:

- 1/ Kpt.ż.w. Konstantego Matyjewicza-Maciejewicza
- 2/ Kpt.ż.w. Antoniego Ledóchowskiego
- 3/ kpt.ż.w. Zbigniewa Szymańskiego (na zdjęciu)
- 4/ Kpt.ż.w. Andrzeja Huzy

Pragniemy, żeby rodziny w/w KAPITANÓW odsłaniały zdjęcie i tablice. Na „Skwerze Kapitanów” stoi już sześć stanowisk do zamocowania plastikowych tablic (120 x 87 x 10cm) – jak poniższa. Proponujemy żeby pozostałe dwie tablice poświęcić zasłużonym żeglarzom. Nasze tablice wykonuje drukarnia „Kadruk”.

Zapraszamy

– kpt.ż.w. Włodzimierz Grycner

Bandera na maszt!

Młodzi żeglarze CŻ otworzyli sezon 2017

Tak naprawdę żeglują nie tylko od wczesnej wiosny do późnej jesieni, ale praktycznie przez cały rok, gdyż zimą nie tylko mają prace bosmańskie przy swoich łódkach, w hangarze, ale też trenują żeglarstwo... lodowe, gdy tylko jezioro Dąbie dobrze zamrznie. Zaraz po zejściu lodów oczywiście wrócili na wodę, a teraz przyszedł czas, aby oficjalnie otworzyć sezon 2017. Właśnie w sobotę 6 maja br., w samo południe, wokół masztu banderowego w szczecińskim Centrum Żeglarskim zebrało się – jak corocznie – liczne grono młodych żeglarzy, ich rodziców i przyjaciół, a tradycyjnie powitały wszystkich brauworowym tańcem morskim maluchy z zaprzyjaźnionego Przedszkola Nr 27 „Żagielek”. Po uroczystym podniesieniu Biało-Czerwonej dyrektor CŻ Łukasz Pundyk ogłosił otwarcie sezonu 2017, przekazując ponadto na ręce dyrektor przedszkola Gabrieli Poleszak. Srebrną Odznakę CŻ, przyznaną dla PP 27. Gratulacje i życzenia dalekich rejsów złożył młodym żeglarzom Sekretarz ZOZZ Wiesław Seidler...

Obecnie szczecińskie Centrum Żeglarskie podlega Wydziałowi Sportu UM i jest wiodącą na Pomorzu Zachodnim „szkołą” żeglarskiego wychowania dzieci i młodzieży, z bogatą bazą szkoleniową, z największą przystanią nad jeziorem Dąbie, i z własnym schroniskiem młodzieżowym. Centrum skupia ponad 400 podopiecznych, dzieci i młodzieży, uczestniczących w trakcie roku szkolnego w weekendowych zajęciach praktycznych i szkoleniach, potem w wakacyjnych obozach, wyprawach i rejsach. Przy CŻ działa też Klub Sportowy i sekcja regatowa, z sukcesami krajowymi i międzynarodowymi. Flagowym jachtem CŻ i miasta jest oceaniczny „Dar Szczecina”, wielokrotny zwycięzca słynnych międzynarodowych regat The Tall Ships Races. Do zadań CŻ należy właśnie m.in. coroczne szkolenie oficerów łączni-

kowych i młodzieżowej reprezentacji Szczecina na te słynne "tolszipy", których finał ponownie odbędzie się w tym roku w sierpniu w Szczecinie. Wcześniej na bałtycką trasę TTSR'2017 wyruszą jachty CŻ „Zryw” i „Urtica”, i żaglowiec „Fryderyk Chopin”. Dodam, że tradycyjnie jachty CŻ mają „kwiatowe” nazwy, „Urtica” to też wybrana w drodze konkursu krajowa roślina kwiatowa – tyle że nie znajdziemy jej w kwaciarniach, gdyż jest to ...pokrzywa. Tak więc z przekory na rufie i na burtach tego jachtu widnieje jej naukowa, łacińska nazwa, nie pospolita pokrzywa, a właśnie tajemnicza Urtica ...

Tekst: Wiesław Seidler

Zdjęcia: Jolanta Gałęziowska

Wiesław Seidler

*VIII Miejski Przegląd
Twórczości Przedszkolnej
„Ze śpiewem
i tańcem
za pan brat”*

– edukacja podróżnicza
– kwiecień 2017 r.

Zdjęcia: Monika Wilczyńska

Zdjęcia: Monika Wilczyńska

